

II RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 163 (39).** 1924. a.

II Riigikogu koosolek 25. novembril
1924. a. kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 88 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: rahaminister **O. Strandman**, haridusminister **H. B. Rahamägi**, kohtuminister **R. Gabrel**, siseminister **Th. Rõuk**, teedeminister **K. Kark**, töö-koolekandeminister **Chr. Kaarna**, põlütöömister **A. Kerem**, otsekoheste maksude peawalitsuse juhataja **E. Wilken**.

P ä e w a k o r d :

1. Eesti wabariigi ja nõukogude sotsialistlikkude wabariikide liidu wahel sõlmitud posti, telegraafi ja raadiotelegraafi ning telefoni konwentsioonide ja rahaliste posttransfertide wahetuse kokkuleppe kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

2. Ajutise wenaegiste pensionäride toetamise seaduse täiendamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

3. Tolliseadustiku muutmise seadus — E. Weberman'i, K. Ast'i, J. Gutman'i ja J. Westholm'i ettepanek.

4. Petseri maakonnast ehitus- ja kütetuude wäljaweo keelu seadus — W. Grigorjew'i, I. Seljugin'i ja S. Shtsherbakow'i ettepanek.

5. Tulumaksu muudatuste seadus — II lugemisel.

6. Hoolekandeseadus — II lugemisel.

7. Eesti kultuurkapitaali seadus — II lugemisel.

8. Kaubandus-tööstuskoja seadus — II lugemisel.

9. Kaubandus-tööstuskoja elluwiimise seadus — II lugemisel.

10. Transiidwabaduse konwentsiooni ja põhimääruste kinnitamise seadus — II lugemisel.

11. Preemiate ja lisatasude maksmise seadus riigiraudteede teenijatele ja töölistele — II lugemisel.

12. Piirituse- ja wiinamüügi seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

13. Wangimajade walitsemiskorra osalise muutmise seaduseelnõu — üldkomisjoni ettepanek.

14. Seaduseelnõu endise Eestimaa närwi- ja waimuhaigete eest hoolitsemise seltsi waranduse riigi omaks tunnustamise kohta — üldkomisjoni ettepanek.

15. Seaduseelnõu talumaade korraldamise kohta Petseri maakonnas ja Wiru maakonna Naroowa-taguses osas — maakomisjoni ettepanek.

16. Haridusministeeriumi korraldus — hariduskomisjoni ettepanek.

17. Weeühisuste seadus — maakomisjoni ettepanek.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretäri kohal abisekretäär **J. Wain**, pärast sekretäär **T. Kalbus**.

Koosolek algab kell 5.15 min.

1. Päewakorra Juhataja J. Tõntäiendamine. nisson: Awan Riigikogu koosoleku.

J. Woiman (sd.): Teen ettepaneku päewakorra esimeseks punktiks wõtta komisjonide täiendawad walimised.

B. Eilman (is.): Arwesse wõttes, et preemiate ja lisatasude maksmise seadus riigiraudtee teenijatele ja töölistele on isenesest wäikene seadus, panen ette wõtta tema wiieandaks päewakorra-punktiks.

Juhataja **J. Tõnisson:** Rkl. Woiman'i poolt on ettepanek tehtud päewakorra esimeseks punktiks wõtta komisjonide täiendawad walimised, ja rkl. Eilman'i poolt ettepanek — wõtta preemiate ja lisatasude maksmise seadus riigiraudtee teenijatele ja töölistele wiieandaks päewakorra-punktiks, see tähendab, Riigikogu liigetele kättesaadetud päewakorra neljanda punkti järele, ja kui rkl. Woiman'i ettepanek wastu wõetakse, siis kuuendaks päewakorra-punktiks. (B. Eilman, is.: Jah, praeguse neljanda päewakorra-punkti järele.) Panen mõlemad ettepanekud korruga hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanekud wastu wõetud.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on esimene parandus wastu wõetud.

Aruandja **A. Anderkopp**: Teine parandus on § 1 kohta ja nimelt, wõtta paragrahwi wiimases reas lauses: „kunni need takistused olemas“, sõna „takistused“ asemel sõna „raskused“, nii et lause oleks: „kunni need raskused olemas“, kuna muidu kokkukõla kättesaadaw ei ole.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on teine parandus wastu wõetud.

8. Tolliseadustiku muutmise seadus
E. Weberman'i,
K. Ast'i, J. Gutman'i ja J. Westholm'i ettepanek.

E. Weberman (rhsw.): Selle seaduseelnõu esitajate nimel teen ettepaneku käesolew seaduseelnõu läbiarutamiseks rahaasjanduse komisjoni anda.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

9. Petseri maakonnast ehitus- ja küttepuude wäljaweo keelu seadus — W. Grigorjew'i, I. Seljugin'i ja S. Shtsherbakow'i ettepanek.

P. Baranin (wn.): Panen ette Petseri maakonnast ehitus- ja küttepuude wäljaweo keelu seadus anda läbiwaatamiseks maakomisjoni.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

10. Preemiate ja lisatasude maksamise seadus riigiraudteede teenijatele ja töölistele — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Luur** kannab ette, ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduse

pealkiri ja §§ 1—5.

Preemiate ja lisatasude maksamise seadus riigiraudteede teenijatele ja töölistele.

I.

§ 1. Riigiraudteede teenijatele ja töölistele lubatakse maksta peale wastawate seadustega määratud palga ja lisatasude preemiat ja lisatasu:

1) tööde eest, mis ennast normeerida lasewad;

2) materjaalide ja kulude kokkuhoidmise eest;

3) eksploatatsiooni eelarwest wäljastpoolt seiswate kui ka erakorraliste eelarwete järele ettenähtud tööde juures materjaalide ja kulude kokkuhoidmise eest;

4) eratellimiste ja lepingute järele tehtawate tööde eest juhtumisel, kui seal ülejääk olemas;

5) kahjude ja õnnetuste ärahoidmise eest ja

6) weduri- ning rongiteenijatele äraõidatud kilomeetrite ning walwe (reserwi) tundide eest.

§ 2. Eelmise paragrahwi punktide 1—4 ettenähtud lisatasud ei wõi olla suuremad kui 50% saawutatud kokkuhoiust normeeritud tööde, kulude ja äratarwitatud materjaalide pealt, kuid mitte rohkem kui 50% preemia ja lisatasu saaja aastapalgast.

Käesolew paragrahw ei ole maksew tükitöö tasu kohta.

§ 3. Tööd ja kokkuhoidmised, mille eest preemiat ja lisatasu maksetakse, teenijate ja tööliste liigid, kes neist osa saawad, tööde ja kulutatawate materjaalide normid ning preemiate ja lisatasude suuruse määrab raudteewalitsuse nõukogu teedeministri kinnitusel.

§ 4. Preemiad ja lisatasu maksetakse ainult neile raudteeteenijatele ja töölistele, kes premeeritawatest töödest wõi kulude kokkuhoidmisest isiklikult osa on wõtnud.

§ 5. Preemiad ja lisatasud maksetakse selleks eelarwes ettenähtud krediitidest, wastawate kulude krediitidest ja wäljastpoolt eelarwet eratööde eest sissetulnud summade ülejääkidest.

Aruandja **J. Luur** (loeb):

II.

§ 6. Teedeministril on õigus kinnitada preemiate ja lisatasude maksmist, mis on tehtud 1922 ja 1923 aastal. Samuti on teedeministril õigus puhaskasu jaotada nendelt eratöödelt, mis tehtud riigiraudteede peatehastes 1922 ja 1923 aastal.

K. Wirma (sd.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Minul kahjuks ei ole selle materjaali järele, mis selle seaduse-osa seletamiseks saadaval, selgunud, kuidas komisjon seda küsimust lõpulikult on otsustanud. Mul on üksikuid kawasid teada, ja nende järele paistab, et seda seisukohta, mis minul waremalt juhuse on olnud näiteks eelarwe puhul siit kõnetoolilt puudutada, wahest küllalt ei ole hinnatud. Näiteks on raudteel niisugune seisukord maksew, et tööjuhatajaks tahab iga mees minna, aga meistri abiks mitte. Milles siis wiga seisab? Wiga on selles, et alamad töötajad saawad rohkem palka, kui see, kes neid juhatama peab. Palgad ja ka preemiad peaksid nõnda reguleeritama, et tööjuhatajad vähemalt samapalju palka saaksid, kui nende käsutusel olewad vähemad ametnikud ja teenijad. Ma ei oska siin mingisugust ettepanekut teha, aga kui komisjonis tõesti see asjaolu silmapaari wahele jäi ja ei ole loota, et seda küsimust tarwilikul kujul lahendatakse, siis oleks see niisugusel kujul, minu meelest, mitteõnnelik seaduseelnõu kawa. Jääb loota, et Wabariigi Walitsus, wõi nagu sellest seaduseelnõust näha, teedeminister, preemiaid kinnitades, neid seisukohti meeles peaks ja tähele paneks ning wõrdleks, kuidas seda mujal tehakse ja waewaks wõtaks weel kord asja läbi waadata, et olukord niisugune ei oleks, kus tööjuhatajad alamat palka saawad kui juhatusalused.

Juhataja J. Tõnisson: Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja J. Luur: Kõik need küsimused, mis lugupeetud rkl. Wirma ette kandis, on alamkomisjonis wäga põhjalikult läbi töötatud selle seaduse arutamisel. Kui 1922 ja 1923 a. puhaskasu jaotamise küsimus üles kerkis, siis tuldi otsusele, et preemiaid tuleb anda neile, kes isiklikult osa wõtnud töödest, ja nendel alustel, mis järgmises paragrahwis öeldud. Alamkomisjon leidis, et siin ülekohut ei tehta neile, kes tööd juhiwad, ega ka neile, kes tööd teewad; mõlemad pooled on täiesti arwesse wõetud ja mõlemate poolte kasud kaitstud. Mina ei leia sellepärast mingisugust tarwidust parandusi ette wõtta. Teen ettepaneku rahaasjanduse komisjoni nimel § 6 nii wastu wõtta, nagu ta seaduses ette nähtud.

Juhataja J. Tõnisson: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 6 wastu wõetud.

Aruandja J. Luur kannab ette, ja nähtawa enamusega wõetakse wastu § 7.

§ 7. Riigiraudtee peatehaste 1922 ja 1923 aastal saadud puhaskasu jaotatakse järgmiselt:

- a) teenijatele kunni 25% lisatasuks;
- b) töölistele kunni 25% lisatasuks ja
- c) raudtee peatehaste sisseseadete täiendamiseks ning tööliste olukorra parandamiseks vähemalt 50%.

11. Tulumaksu muudatuste seadus — Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Zimmerman** kannab ette, ja nähtawa enamusega wõetakse wastu seaduseelnõu pealkiri.

Tulumaksu muudatuste seadus.

Aruandja J. Zimmerman (loeb):

I.

Tulumaksu-seadus („Tulumaksu-seadus“ „Riigi Teataja“ nr. 63/64 — 1920 a. ja „Tulumaksu muudatuste seadus“ „Riigi Teataja“ nr. 78 — 1922 a.) muudetakse ja täiendatakse järgmiselt:

§ 2 täiendatakse litera f-ga:

„f) ühistegelised asutused, kui nende maksu alla kuuluw tulu on alla 60.000 marga.“

K. Kornel (rhw.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mina teen ettepaneku tulumaksu-seaduse § 2. litera f wastu wõtta järgmisel kujul: „Kooperatiivühisused (wälja arwatud nende keskühisused): 1) kui nende liigete arw piiramata; 2) kui nende operatsioonid liigetega vähemalt 50% operatsioonide kogusummast wälja teewad; 3) kui wõõraste operatsioonidest saadud puhaskasu ei jaotata liigete wahel ära, waid arwatakse jagamata kapitaalideks wõi määratakse üldkasulikkudeks otstarbeteks, nagu ühistegelise selgitustöö, kultuuriliste ja sotsiaalsete ettewõtete toetamine jne.; 4) kui tulu, mis operatsioonidest liigetega saadud, jagatakse pärast kindlaksmääratud kapitaaliprotsentide, jagamata kapitaalidesse määratud osade ja annetuste maha-

arwamist liigete wahel ära, wastawalt nende operatsioonide summadele.“

Mina olen selles weendunud, et teile, lugupeetud Riigikogu liikmed, küllaldaselt selge on, missugust tähtsat osa ühistegewus etendab meie rahwamajanduse terwendamises ja hoogsas wäljaarendamises. Sellepärast pean ma selle ligemat käsitamist üleliigseks. Kooperatiiwühisuste maksustamise küsimuse lahendamisel wõiks teid wahest ehk ligemalt huwitada ainult asjaolu, kuidas see küsimus mujal maailmas on lahendatud.

Selle kohta on mul au teile järgmisi andmeid ette tuua. Ma algan kõigepealt kaugest idast. Jaapanis on kooperatiiwühisused wabastatud niihästi ärimaksust kui tulumaksust. Inglismaal on nad tulumaksust wabad, kui nad peaasjalikult liigetele müüwad ja liigete arw piiramatu on. Norras maksustatakse kooperatiiwühisused selles tuluosas, mis tekkinud operatsioonidest wõõrastega. Rootsis on kooperatiiwühisuste ostupreemiad maksuwabad niihästi ühisusel kui tema liigetele. Ostupreemiade peale waadatakse kui kulude kokkuhoidmise peale. Seda näidete rida wõiks weelgi tuntawalt pikendada, kuid ma ei taha teie tähelepanu sellega kauemaks kôita, kui see hädapärast tarwilik on.

Kui meie nüüd oma kooperatiiwühisuste juurde asume, siis näeme, et nemad eelpooltoodud riikide kooperatiiwidega wõrreldes palju halwemas seisukorras on. Näiteks meie tarwitajateühisused ja ühis pangad käiwad ärimaksu alla, kui nende põhikapitaal üle 500.000 marga on. Tulumaksu alla käiwad kõik meie ühisused. Rahaasjanduse komisjon pidas tarwilikuks tulude maksustamisel neile teatawal määral wastu tulla. Kuid see ei too seisukorda tuntawat kergendust. Mul oli wõimalus omal ajal töötada rahaasjanduse komisjoni tulumaksu alamkomisjonis, kus seda küsimust arutati ja seal otsustati ühe hääle erapooletusel, et ühisused tulewad tulumaksust wabastada. Kahjuks on rahaasjanduse komisjon siin asja ümber otsustanud ja mitte kooperatiiwühisuste kasuks.

Peawastuwäiteks kooperatiiwide maksust wabastamisel oli see, et maksuas ühistegewusseaduses kooperatiiwühisuste mõiste puudulikult defineeritud on, ja et kooperatiiwidele lubatawa soodustuse osaliseks wõiksid saada ka ebakooperatiivid wõi isegi eraettewõtted. Seda ar-

wesse wõttes tegin mina oma ettepaneku juurde wastawad punktid, mille maksmapanemise juures nende fiktiiwühisuste osasaamine soodustustest täiesti wõimatu on. Minu ettepaneku punkt 1. kõneleb sellest, et ühisuste liigete arw peab piiramatu olema. On arusaadaw, et selle piiramatuse all absoluutset piiramatust mõista ei tule. Takistawateks põhjusteks on siin samad põhjused, mis wastuwõttel teistesse waba juurdepääsuga ühisustesse.

Müügiühisuste, näiteks munamüügi ühisus, ja tooresainete ümbertöötamise ühisuste, näiteks piimaühisused, liigeteks wõiwad olla kõik wastawa tooresaine valmistajad, wälja arwatud kartuliühisused, mille liigete kogu piiratud aktsiisiseadustega.

Teine punkt teeb väga tähtsa kitsenduse soodustuse saamisel. Nõutakse nimelt, et ühisuse operatsioonisummad peawad wälja tegema 50% kogu liigete arwust. See on õieti seesama põhimõte, mis maksew on Rootsis ja Inglismaal.

Juba nendest maksustamise näidetest, mida mina teiste riikide kohta ette tõin, wõis selguda, et kooperatiiwide wabastamisel tulumaksust rõhku pannakse selle peale, et wabastatud oleks see tuluosa, mis on saadud operatsioonidest ühisuse liigetele, kuna operatsioonidest wõõrastega saadud tuluosa maksu alla käib. Sel juhtumisel, kui ühisuse liikmed tahaksid omawahel tulu ära jagada, on tähtis asjaolu, kuhu läheb see tuluosa, mis saadud operatsioonidest wõõrastega. Minu ettepaneku punkt 3. järele ei tohi seda tuluosa mitte ära jaotada liigete wahel, waid tuleb seda ühisuse jagamatuks kapitaliks, wõi üldkasulikkudeks otstarbeteks määrata.

Minu 4. punkt määrab ära tunnuse, mida kooperatiiwühisuse põhitunnuseks wõib pidada. Selle tunnuse wastuwõtmisega muutub otse wõimatuks, et tulumaksusoodustuse osaliseks wõiks saada mõni eraettewõte wõi ebaühisus. See punkt nõuab, et peale osade protsentide, mille ülemmäär ühistegewusseaduses kindlaks määratud, ja annetuste mahaarwamisest ülejääw tuluosa, mis saadud operatsioonidest liigetele, jagatakse ära liigete wahel wastawalt nende operatsioonisummadele. Nii näiteks jagatakse see tarwitajateühisustes liigete wahel ära wastawalt nende ostusummadele.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teie teate, et meie kooperatiivide kohta on maksew sunduslik rewisjon kohtu poolt. Tegelikult teostab seda rewisjoni kooperatiivide rewisjoniliit — ühistegeline liit. Kui teie nüüd wastu wõtate minu ettepaneku, siis annate teie liidu rewidentidele sõjariista kätte, mille abil nad meie praegused ebaühisused nihutaksid puhtühistegelisele alusele.

Riigi sissetulekuid vähendaks minu ettepanek kõigest kahe wõi kahe ja poole miljoni wõrra, sest soodustuse osaliseks ei saa meie kooperatiivide keskühisused, millest ainult Eesti tarwitajate keskühisusele üksi ligi kolm miljonit tulumaksu on määratud.

Ja need kaks miljonit riigitulude vähendamist, mis minu ettepanek sünnitab, on praeguse tulumaksu kahanemise kogusummas, mida üle 40 miljoni hinnatakse, ainult üks väike tilk.

Kuid selle tilga lubamisega aitate teie tuntawalt elustada ja terwendada kogu meie ühistegewust.

Arwesse wõttes meie ühistegewuse suurt tähtsust, julgen loota, et teie, lugupeetud Riigikogu liikmed, minu ettepaneku poolt hääletate.

Otsekoheste maksude peawalitsuse juhataja **E. Wilken**: Kõrgesti austatud Riigikogu liikmed! Ühistegelised asutused on juba parematesse tingimustesse asetatud, nimelt ärimaksu alal. Ühistegelised pangad ja kooperatiivid kuni 500.000 marga põhikapitaaliga on ärimaksust wabastatud. Üks osa neist, nimelt need, kelle põhikapitaal Wene rublades, mis ei ole weel ümber hinnatud Eesti markadesse, töötawad praegu väga suurte kapitaalidega ja on ärimaksust wabad. Niisuguseid on meil mitu. Rahaasjanduse komisjoni ettepanek, määrata kindlaks eksistentsmiinimum 60.000 marga peale, nagu füüsilistel isikutelgi, on kaunis wastuwõetaw, sellega langeks ära umbes $\frac{1}{3}$ nendest ühistegelikkudest maksjatest, kes praegu maksu alla käiwad. Üldse on praegu maksu all ühistegelisi asutusi 888, maksustatud on 537 ja maksust wabastatud § 21 põhjal — 351. Langeksid ära uue ettepaneku põhjal 58 $\frac{1}{2}$ %. Esitada ühistegelisi teeneid riigimajanduse kui ka poliitika suhtes ei wõi, kuid teenete eest wabastamist ei näe tulumaksu-seaduse ette. Kui selle põhimõtte peale üle minna, siis tuleks wabastada

wäga palju isikuid. Tulumaksu üks põhimõte on see, et tulud, mis tõusewad üle teatawa normi, maksustatakse ja selle järele peame ka praegu käima. Meie maa on kehwa maa. Meil ei ole suuri looduslikka tuluallikaid, ja sellepärast tuleb ka sealt wõtta, kus wõimalik. Igasugune liigitamine puhtühistegeliseks ja mitteühistegeliseks on väga raske. Seda küsimust arutas ka rahaasjanduse komisjon ja tuli otsusele, et niimoodi, nagu ette pandud, liigitada ei saa. Kui mitte arwesse wõtta kõigesuuremaid ühistegelisi asutusi, nagu seda on Eesti tarwitajate keskühisus, kes üksipäini 3 miljonit marka tulumaksu maksab, siis jääks järele umbes 2 $\frac{1}{2}$ —3 miljonit marka maksta ühistegeliste asutustele, see tähendab, iga keskmise ühistegelise asutuse peale langeks umbes 7000 marka. See maks ei ole ühele suur, kuid riigile teeb ta praegusel ajal siiski mingi summa wälja, iseäranis ajal, kus niisugused suurte rahaliste tagajärgedega kawad wastu wõetakse.

W. Linnamägi (krst.): Austatud Riigikogu liikmed! Mina teeksin parandusettepaneku käesolewa paragrahwi tähendus esimese juurde. Siin on nimelt öeldud, et aruandwate ettewõtete maksu-määr arwatakse nii, et ta ei tõuseks mitte üle 25% maksuallakäiwast tulust ja et allesjäaw kasu maksu läbi ei langeks mitte alla 5% põhikapitaalist. Ühelt poolt määratakse ära, et maks ei tohi mitte suurem olla, kui 25% ja teiselt poolt määratakse ära, et tulu ei langeks mitte alla 5% põhikapitaalist. (Wahelhüüe pahemalt poolt: Missuguse paragrahwi kohta Teie räägite?) § 25-da kohta. (Wahelhüüe pahemalt poolt: Meil on arutamisel praegu § 2. — K. Wirma, sd.: Ehk Teie wõtaksite waewaks natukene kannatada!) Wabandage, wõtan pärast uuesti sõna.

K. Kornel (rh.w.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mina ei tahaks uskuda, et minu parandus-ettepaneku juures maksuaparaadi sissetulek sedawõrd kahaneks, nagu otsekoheste maksude peawalitsuse ülem ütles. Ühistegeliste ettewõtete maksualla määramisel ei ole kuni wiimase ajani täit selgust olnud. On ühistegeliste ettewõtete hulka loetud ettewõtteid, mis sinna ei kuulu. Minu poolt ette pandud punktid teewad ette-

wõtete liigitamise täiesti selgeks. Ühtlasi tuleb meeles pidada, et on sunduslik rewisjon kooperatiivühisuste kohta maksew, ja loomulik, et rewidendid selle eest hoolitsewad, et maksustamine korralikult sünniks.

Peale selle juhiksin tähelpanu weel selle peale, et meil ainult ühe kooperatiiv keskühisuse summa teeb 3 miljonit wälja. Aga sellele tulewad weel teised keskühisused juurde. Meil on ligi 2000 ühisust, ja nende peale langew summa on niiwõrd wäike, et ta kuigi palju ei kaalu.

Otsekoheste maksude peawalitsuse juhataja **E. Wilken**: Need andmed, mis ma siin ette tõin, on kõige tõenäolisemad. Tegelikult võib ühistegewusi palju rohkem olla, aga need on nii wäikesed, et need üldse arwestamise alla ei tule. Tegelikult on maksu alla 888 ühistegewust pandud, millest uue kawa järele wabastatakse 58½%. Mis liigitamise kohta puutub, siis igauks meist mäletab weel okkupatsiooniga, kus meie olime seotud kooperatiiwidega ja igauks teab ka, et igast kooperatiivist wõis saada kaupja kõrwalolija isik. Kui nüüd wõtame ja jaotame ühistegelised asutused puht-kooperatiiwideks ja mitte puht-ühistegeliseks ettewõteteks ja ainult neid ühistegeliseks loeme, kus läbimüük wähem kui pooles suuruses wõrastele on. Kui seda põhimõttelikult wõtta, kes siis hakkab tegelikult rewideerima? Kes on järelwalwajad? (K. Kornel, rhw.: Sunduslik kohtu rewisjon.) Meie ei wõi mitte põhimõttelikult rewideerijateks wõtta eraettewõtete ametnikka, sest riigil on ise oma ametnikud. Maksuaparaadil on oma silmad ja käed, kes eraisikute tegewuse järele walwawad. Kui meie tahaksime niisugust seadust, nagu seda käesolew, läbi wiia, siis peaksime suurendama oma maksuaparaati. See aga ei ole meie põhimõtetelega kooskõlas: wähenendada koosseisusid.

Meil on näiteks kindlasti teada tshekide arw, palju on müüdnud ühistegeliste liigetele, palju wõrastele ja selle tagajärjel wõime ka poole läbimüüki wõrastele kätte saada. Aga siis käidakse kõrwalisi teesid, nagu okkupatsiooniajal, kus liikme nimel wõõrad ostsid. Sellepärast, kui mingisugust parandust ette wõtta tahetakse, siis seda praegu teha ei saa. Kuid edaspidi on wõimalik seda läbi wiia tulewases seaduses, mitte aga

selles ajutises seaduses. Uue seaduse arutamise juures wõib ka selle üle ligemalt rääkida.

K. Tonkman (põl.): Austatud Riigikogu liikmed! Mina teen § 2 „f“ juures järgmise parandus-ettepaneku. Rahaasjanduse komisjoni ettepanekus on ette nähtud, et ühistegelised asutused, — kui nende maksuallakuuluw tulu alla 60.000 marga, wabastatakse tulumaksust. Mina teen ettepaneku, 60.000 marga asemel wõtta 120.000 marka. Teiseks teen ettepaneku, et ühispiimatalitused wabastatakse tulumaksust. Selle ettepaneku põhjenduseks wõiksin ma järgmist ette tuua. Ühispiimatalitused saawad praegu riiklikku laenu, ja on praegu wõlakooratega ja wõlakohustustega wäga raskesse seisukorda asetatud, ja selleks kulub hulk aega enne, kui nemad wõlakoorimatest lahti saawad. Teiseks on ühispiimatalituste liigete arw piiratud, nemad ei saa piiramata arwul liikmeid wastu wõtta, sest piimatalituste korraldus näeb ette, kuipalju nemad piima ümber töötada wõiwad, ja nad ei saa oma sissetulekuid niiwõrd suurendada, et nemad tulumaksu maksta suudaksid.

Juhataja **J. Tõnisson**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **J. Zimmerman**: Ühistegeliste asutuste maksust wabastamise küsimus oli rahaasjanduse komisjonis arutamisel. Juba lügemisel kandsin ma ette, mispärast neid mitte tulumaksust ei wabastatud. Lisan weel juurde, et põhimõttelikult ei otsustatud seda küsimust sellepärast, et ühistegeliste asutuste seadus liiga puudulik on. Praeguse ühistegelise seaduse järele wõiksid ühistegeliste asutuste alla käia ka teised ühisused, mis iseenesest ühistegelised pole.

Juhataja **J. Tõnisson**: Häälendamisele tulewad Riigikogu liigete Kornel'i ja Tonkman'i ettepanekud. Rkl. Tonkman on awaldanud soowi, et tema parandus-ettepanek tuleks hääletamisele kahes osas: 1) ühistegelised asutused, kui nende maksuallakuuluw tulu on alla 120.000 marga ja 2) ühispiimatalitused wabastatakse tulumaksust. Rkl. Tonkman teatas, et tema ei rahuldu sellega, kui rkl. Kornel'i ettepanek wastu wõetakse.

Hääletamisele tuleb rkl. Kornel'i ettepanek. (W. Linnamägi, krst.: Palun

ette lugeda!) Rkl. Kornel'i ettepanek oleks järgmine: „§ 2 litera f. Kooperaatiivühisused (välja arvatud nende keskuühisused): 1) kui nende liigete arw piiramatu; 2) kui nende operatsioonid liigetega vähemalt 50% operatsioonide kogusummast välja teewad; 3) kui wõõraste operatsioonidest saadud puhaskasu ei jaotata liigete wahel ära, waid arwatakse jagamata kapitaalideks wõi määratakse üldkasulikkudeks otstarbeteks, nagu ühistegelise selgitustöö, kultuuriliste ja sotsiaalsete ettewõtete toetamine jne.; 4) kui tulu, mis operatsioonidest liigetega saadud, jagatakse pärast kindlaksmääratud kapitaaliprotsentide jagamata kapitaalidesse määratud osade ja annetuste mahaarwamist liigete wahel ära — wastawalt nende operatsioonide summade.“ (J. Soots, põl.: Wäga keeruline asi!) (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 28 häält, wastu 30, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Nüüd tuleb hääletamisele rkl. Tonkman'i ettepanek, mis järgmiselt käib: I osa — „§ 2 f. ühistegelised asutused, kui nende maksuallakuuluw tulu on alla 120.000 marga“; ja II osa — „ühispiimatallitused wabastatakse tulumaksust.“ (T. Kalbus, töer.: See on asjata! piimaühisused ei maksagi tulumaksu!) Hääletamisele tuleb esiteks esimene osa. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 33 häält, wastu 22, seega on rkl. Tonkman'i parandus-ettepaneku I osa wastu wõetud.

Nüüd tuleb hääletamisele: ühispiimatallitused wabastatakse tulumaksust. (Hääletatakse.) Selle ettepaneku poolt on 26 häält, wastu 32 häält, seega on ettepaneku II osa tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb § 2. täiendus selle parandusega, nagu ta wastu on wõetud, see on, 60.000 marga asemel 120.000 marka. (Hääletatakse.) Nähtaw enamusega on § 2 täiendus wastu wõetud.

J. Mürk (mo.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tulumaksuseaduses on weel teisi paragrahwe, mida oleks tarwis parandada ja täiendada, nimelt § 11. § 11 pakub tulumaksu maksjale kaitset. Selles paragrahwis on öeldud: Tuludest, liikumata warandustest, kaubanduslikkudest, tööstuslikkudest ja muist tulutoo-

waist ettewõtetest arwatakse maha: 1) tulusaamise kindlustamise ja hoidmise kulud.

See mõiste on wäga laialdane. Liikumata waranduse maksustamise juures on seda tihtipeale tulumaksukomisjonides arutatud ja on isegi niisuguseid otsuseid tehtud, et liikumata waranduse juures kindlustamiseks ja hoidmiseks tehtud kulud on wõetud § 12 alla. § 12. loetakse üles kõik need tehtud parandused ja remondid liikumata waranduse juures, mis mitte ei käi tulust mahaarwamise alla, kuna aga § 11 ütleb, et tulusaamise objekti kindlustamise ja hoidmise kulud peawad maha arwatama tulust. Sellepärast on asjaolusid ette tulnud, et näiteks maja katus, mis on plekist wõi papist, ja niiwõrd mädanenud wõi wana, et tema asemele tuleb uus panna, et siis tulumaksu komisjon wõtab selle parandamise § 12 l. lõike juurde, kus öeldakse, et seal ei loeta niisugust remonti maha, waid täiendawakstegemiseks arwatakse. Kuidas on see siis ühe maja täiendawakstegemine, kui katust on tarwis parandada. Maja wäärtus ei ole weel otsas, waid tema peab weel 20—30 aastat wõi ka rohkem wastu, ja kui sinna uus katus teha, siis ei ole see sugugi täiendamine. Majade juures on waja ka muud remonti teha, näiteks on ahi majas läbi põlenud ja tema asemele on uus tarwis teha. Kui teie aga uue ahju teete, siis öeldakse, et see on maja täielikumakstegemine, seda ei saa mitte maha wõtta. Asi kujuneb järgmiselt: praegusel ajal, kus majade sissetulekud on seaduse läbi piiratud ja nende tulud on wõrdlemisi väiksed, maja, mis aastas 50—60.000 marka sisse toob, see kõik kulub remontide tegemiseks ära, ja kui majaomanik näitab tulumaksu komisjoni deklaratsioonis, et kulud on nii ja nii suured, lõppude lõpuks tulumaksu komisjon kõiki neid kulusid ei wõta mitte arwesse, seletatakse, et need on maja täienduseks tehtud, nii kujuneb asi sarnaseks, et neid kulusid ei wõetagi maha wõi wõetakse kulusid ainult 20—30% maha. Nii et see paragrahw ei ütle ära, mida siin mõista tuleks. Sellepärast teen ettepaneku § 11 järgmiselt muuta: „Tuludest liikumata warandustest arwatakse maha kõik korraspidamiseks ja alleshoidmiseks tehtud kulud, niisama ka kaubanduslikkudest, tööstuslikkudest ja muist tulutoowaist ettewõtetest arwatakse maha:“

Ainult esimene osa oleks siin täielikumalt öeldud, see on, kõik korrastpidamise ja alleshoidmise kulud, see igatahes tooks selgema mõiste sellele paragrahwile, ja siis oleks tulumaksu komisjonile enam vähem kindel, et nende tulutoovate allikate või objektide juures tehtud remondid ei ole mitte maja täiendamiseks tehtud, vaid otsekohe alalhoidmiseks. Teen veel ettepaneku: „§ 11 kolmandast lõikest välja jätta järgmine lõpp: Kui amortisatsiooniks kindel kawa olemas.“ Selles paragrahwis räägitakse, et igal liikumata warandusel peaks olema amortiseerimiseks kindel kawa, see kawa peab seaduse järele tingimata olema. Aga meie teame, et niisuguseid amortiseerimise kawalehti ei ole mitte peetud ja teiseks, kui maja müüakse teisele isikule, siis ei ole mitte tähtis, kui palju on enne amortisatsiooniks maha võetud, vaid uus omanik hakkab seda arwestama selle järele, kui palju kapitaali on tema maja sisse pannud. § 11 kolmas lõige näitab aga, et peab tingimata olema kawa amortisatsiooni mahavõtmiseks. See iseenest on tulumaksu komisjonile suureks takistuseks, sest niisuguseid kawasid ei ole võimalik ette panna ja sellepärast jäävad liikumata waranduse juures amortisatsiooni protsendid maha võtmata. Endisel ajal tehti seda nõnda, et liikumata waranduste või majade juures anti üles see summa, missugune oli tulekinnitusseltsides kinnitatud ja siis selle järele arwati teatud protsent amortisatsiooniks maha.

Selles seaduses on aga ette nähtud, et tingimata peab olema niisugune kawa, siis võib liikumata waranduste pealt amortisatsiooni maha arvata; mina teen ettepaneku, et § 11 kolmandast lõikest välja jätta: „Kui amortisatsiooniks kindel kawa olemas.“ Selles seaduses on

öeldud, kui palju protsenta tuleb maha lugeda amortisatsiooni kustutuseks, nimelt kiwi-, ja raudbetoonmajade eest 1%, puumajade eest 2% ja segamaterjaalist — 1,5%. Sawimajade juures aga 3%. Igatahes see tabel on olemas, kuid teatud kawa nõudmine ei peaks mitte sunduslik olema.

Otsekoheste maksude peawalitsuse juhataja **E. Wilken**: Need küsimused, mis siin arutati, ei ole rahaasjanduse komisjonis arutamisel olnud, sellepärast palun seda ettepanekut rahaasjanduse komisjoni anda.

Juhataja **J. Tõnisson**: Walitsuse esitaja on nõudnud paranduse komisjoni andmist, — seega on rkl. Mürk'i ettepanek § 11 kohta rahaasjanduse komisjoni antud.

Aruandja **J. Zimmerman** (loeb):

§ 21 muudetakse järgmiselt:

„Kõigis linnades ja Nõmme alewis on tulumaksust vabad tulud: abielusolijail kuni 90.000 marka ja mitteabielusolijail (wallalised, lesed ja lahutatud) kuni 60.000 marka, kõigis muudes kohtades — esimestel kuni 60.000 marka ja teistel kuni 40.000 marka, kusjuures mitteabielusolijate kohta käiwad määrad kuuluvad kohaldamisele ka nende abielusolijate juures, kes lahus maksu alla käiwad.

Need määrad arwatakse maha maksukohuslase tulusummast tulumaksu arwestamise juures.

Peale selle arwatakse maha palgatuludest weel 20%, kuid mitte üle 60.000 marka.

Nimetatud mahaarwamisi ei tehta juriidiliste isikute juures.

Tulude pealt, mis üle selles seaduses lubatud mahaarwamiste tõusewad, wõetakse maksu järgmiselt:

Esimese alanud või täie 100.000 margapealt (kuni 100.000)	—	5%
järgnewa 100.000 marga pealt (üle 100.000 kuni 200.000)	—	6%
„ 100.000 „ „ („ 200.000 „ 300.000)	—	8%
„ 100.000 „ „ („ 300.000 „ 400.000)	—	10%
„ 100.000 „ „ („ 400.000 „ 500.000)	—	12%
„ 100.000 „ „ („ 500.000 „ 600.000)	—	14%
„ 150.000 „ „ („ 600.000 „ 750.000)	—	16%
„ 250.000 „ „ („ 750.000 „ 1.000.000)	—	18%
„ 500.000 „ „ („ 1.000.000 „ 1.500.000)	—	22%
„ 500.000 „ „ („ 1.500.000 „ 2.000.000)	—	25%
„ 500.000 „ „ („ 2.000.000 „ 2.500.000)	—	28%
„ 500.000 „ „ („ 2.500.000 „ 3.000.000)	—	32%
järgnewa osa pealt „ 3.000.000	—	36%

T ä h e n d u s 1. Aruandjate ettewõtete maksumäär arwatakse nii, et ta ei tõuseks mitte üle 25% maksuallakäiwast tulu- ja et allesjääw kasu maksu läbi ei langeks mitte alla 5% põhikapitaalist.

Ettewõtte põhikapitaaliks tunnistatakse tema läinud tegewusaasta aruandes näidatud sellenimeline summa. Põhikapitaaliks loetakse ühtlasi osa- ja muud sarnased teda asendawad kapitaalid.

Laenuasutustel, kes pantkirju ja obligatsioonid wälja annawad ja kellel ei ole põhikapitaali, arwatakse põhikapitaaliks $\frac{1}{10}$ osa wäljaantud pantkirjadest ja obligatsioonidest nende nimelises hinnas.

Eestis töötawate wäljamaa ühisuste ja kompaniide põhikapitaaliks loetakse käesolewa seaduse täitmisel see kapitaali summa, mis maksuwate määruste järele on eraldatud Eestis tehtawate operatsioonide jaoks.

T ä h e n d u s 2. Palga tuludeks § 21 mõttes loetakse igasugune tasu isikliku töö ja teenistuse eest, mis maksetakse põhipalga, elukalliduslisa, perekonnaabiraha, preemiade, gratifikatsioonide jne. näol.

Tuludeks ei loeta sõidu- ja päewaraha, mis komandeerimiste ja wäljasõitude puhul maksetakse.

T ä h e n d u s 3. Eesti wabariigi wälisesituse liigete ja ametnikkude, samuti ka Eesti wabariigi lipu all sõitwate laewade juhatajate ja meeskonna tulumaksu alla käiwaks palgaks loetakse siseriigi wastawa ametiastme järele maksetaw palk ühes elukalliduslisadega.

Astmed määrab kindlaks Wabariigi Walitsus.

T ä h e n d u s 4. Maks kunni 1000 margani määratakse terwetes 10 markades, misjuures 5 ja rohkem marka 10 loetakse ja summad alla seda arwest wälja jäetakse.

Maks üle 1000 marga kunni 10.000 margani määratakse terwetes 50 markades, misjuures 25 ja rohkem marka wiiekümneks loetakse ja summad alla seda arwest wälja jäetakse.

Maks üle 10.000 marga määratakse terwetes 100 markades, misjuures 50 ja rohkem marka 100 loetakse ja summad alla seda arwest wälja jäetakse.

T ä h e n d u s 5. Alla 200 marga tulumaksu ei wõeta.

Siin oleks mul juurde tähendada sellele, mis I lugemisel juba ütlesin, seda, et

tähendused 1, 2, 3 ja 4 täiesti endisest seadusest on wõetud ilma muudatusteta. Teised muudatused, mis on olemas, on niisugused, nagu ma juba I lugemisel ette kandsin.

W. Linnamägi (krst.): Mina tahtsin paar sõna öelda tähendus 1. kohta. Selle tähenduse mõte on see, et aruandwate ettewõtete tulumaksu määr ei tohi tõusta üle weerandi, üle 25%-di maksuallakäiwast tulusummast. Tähendab, ühest küljest see tähendus piirab tulumaksu, et see ei tohi suurem olla kui üks weerand kogutulust, teisest küljest tema jälle kindlustab ettewõtte kasu, et kasu ei tohi vähemaks minna tulumaksu maksmise läbi kui 5% põhikapitaalist. Just selle wiimase 5% kohta tahaksin mina paranduse ette panna. Minu arust ei ole praegu 5% põhikapitaalist kasusaamine mitte millegagi põhjendatud. Enne sõda wist küll, sest siis oli see enam-wähem normaalne kasu, kuna aga nüüd see tingimata liiga wäikene on. Nüüd maksawad isegi pangad tähtajaliste jookswate arwete pealt 12%, ja siis peaks ometi suur aruandewõtete küll saama kasu mitte vähem kui panga protsent pangas olewa kapitaali pealt. Ja sellepärast teeksin ma ettepaneku 5% asemel wõtta 12%, seda tähele pannes, et meil on ettewõtted väga wäiksete kapitaalidega, ja selle tähenduse järele peab siis mitte vähem kui $\frac{1}{4}$ kasust ära maksma tulumaksuks, kuna peale selle on seal veel muud maksud: ärimaksud jne., nõnda et kasud wõiwad kunni 50%-ni maksudeks ära minna. Niisugune ei ole aga normaalne nähtus.

V. Hasselblatt (skt.): Von Gesetzesnovellen zu Steuergesetzen erwartet man zumeist, dass sie die abzuändernden Steuergrundsätze Zug um Zug entwickelnd auf eine der Volkswirtschaft und der sozialen Gerechtigkeit zweckdienliche Höhe bringen und dann stabilisiert werden. Diese Novelle muss solche Hoffnungen enttäuschen, denn sie lässt ganz wesentliche Misstände unberührt und mir liegt daran, diese zu erwähnen und festzustellen, dass wir es hier nur mit einer in vielem abzulehnenden Flickarbeit zu tun haben. Um zuerst das Positive, im Mittelpunkt der Novelle stehende, heraus zu greifen, möchte ich der Ansicht beipflichten, dass die Erhöhung des steuerfreien Einkommens nur als

eine schon lange notwendig gewordene soziale Selbstverständlichkeit aufgefasst werden kann, die mit klarliegenden Tatsachen begründet ist. Doch diesen Tatsachen sollte Geltung nicht nur für die untersten, sondern auch für die mittleren Steuerschichten zubilligt werden.

Anstatt dessen wird gerade umgekehrt ein guter Teil der Steuerlast von den einen Schultern auf andere Schultern abgewälzt, deren Tragfähigkeit — die gleichen Einnahmen wie 1922 vorausgesetzt — ebenfalls abgenommen, nicht zugenommen hat. Schon hier sehen wir eine Abschnürung der uns so dringend nötigen Kapitalbildung. Durch die ungerechtfertigt schnell steigende Progression der im Vergleich mit anderen Staaten an sich sehr hohen Einkommensteuer, wird nämlich die Mittelschicht als kapitalbildendes Element völlig ausgeschaltet. Personen, deren Einnahmen beispielsweise heute denen des gut situierten Mittelstandes der Vorkriegszeit entsprechen, müssen heute allein an Einkommensteuer den Staaten weit mehr zahlen, als etwa das Jahrestudium eines Hochschülers fordert. So viel — an ähnlichen Masstäben gemessen — fordert meines Wissens kein Staat von seinen Steuerzahlern, ausser vielleicht dem mit den unheilvollen Reparationszahlungen belasteten Deutschland.

Indem wir das steuerfreie Einkommen wesentlich heraufsetzen müssen und damit die zahlenmässig grösste Bürgerschicht als Steuerzahler verlieren, sollen wir nicht versuchen, diesen Verlust an den nächstfolgenden Schichten einzuholen, sondern uns lieber nach anderen Einnahmenquellen umsehen oder unsere Ausgaben einschränken.

Den grössten grundsätzlichen Mangel unseres Einkommensteuer-gesetzes beseitigt diese Novelle überhaupt nicht, sondern vertieft ihn nur. Ich sehe diesen Mangel in der Besteuerung der rechen-schaftspflichtigen Gesellschaften (Akt.-Ges. usw.) nach der gleichen für die physischen Personen gültigen Steuerskala.

Physische und juristische Personen werden — mit Ausnahme geringer Einschränkungen — in ganz gleicher Weise besteuert, obwohl ihr wirtschaftliches Leben völlig verschiedener Natur ist. Es gibt kaum solche der Steuerpolitik zugrundeliegende Begriffe, welche ihnen gemeinsam sind oder für beide dieselbe Be-

deutung haben. Auf der einen Seite: Einkommen, Existenzminimum, Familienstand, Einnahmequelle — Gehalt, Rente usw., auf der anderen Reingewinn, Grundkapital, Dividende usw. Die Besteuerung der Gesellschaften, muss daher aus dem allgemeinen Einkommensteuer-gesetz herausgeschält und nach den auf sie anwendbaren Grundsätzen apart geregelt werden, wie das nahezu ausnahmslos in allen europäischen Staaten geschehen ist. Unsere gegenwärtige zersplitterte Steuerpolitik gegenüber den Gesellschaften ist eine verhängnisvolle, lähmt jede Initiative und behindert jegliche Kapitalbildung. Die nach verschiedenen Methoden und Prinzipien errechneten, in ihrem Gesamtbetrage in der Regel rund 40% des steuerbaren Einkommens erfassenden Gewerbe-, Reingewinn- und Einkommensteuern müssten in einer Körperschaftssteuer, zusammengefasst werden.

Juhataja J. Tõnisson: Palun päewakorra juurde jääda.

V. Hasselblatt (sks.): Die vorliegende Novelle soll aus sozialen Gründen, im Hinblick ausschliesslich auf physische Personen die Progression, z. T. das System der Steuerskala verändern und trotzdem diese Motive sich auf Gesellschaften nicht anwenden lassen, soll die neue, z. T. erhöhte Skala auch auf letztere Anwendung finden! Ich vermisse in dem Motivenbericht irgendeine Begründung dieser automatischen Ausdehnung auf die Gesellschaften und glaube nicht, dass sich eine solche vorbringen lässt, denn schon eben stehen die enormen Steuern im gegensatz zu dem Interesse unseres kapitalarmen Landes, welches das Entstehen neuer Steuerobjekte fördern sollte, anstatt die vorhandenen zu überlasten. Steuerpolitik ist nicht nur Konkurrenz mit dem Auslande im Sinne einer Kapitalwerbung, sondern vor allem auch ein volkswirtschaftlich dirigierender Faktor. In welche Fahrwassern lenkt unsere gegenwärtige Steuerpolitik die Gesellschaften? Sie begünstigt mit der gegenwärtigen progressiven Skala die kleinen und kleinsten Gesellschaften. Bei 20% Reingewinn kann nach Abzug der Steuern eine Gesellschaft mit einer Million Grundkapital eine Dividende von über 12%, eine solche mit 100 Mill. Kapital nur eine Dividende von rund 7% aus-

schütten. Da die Aktien der kleinen Gesellschaften zumeist keineswegs in Händen mittelloser Schichten sind, sondern häufig im Besitz eines einzigen Unternehmers, so liegt zu dieser Politik keine Berechtigung vor. Die Wirtschaftskrise hat uns zudem doch wohl deutlich gezeigt, wie gefährlich Gründungen mit zu kleinem Kapital sind. Und nur solche Gründungen begünstigt unsere Politik! Das ist nicht weitsichtig.

Da sich eine gesonderte Körperschaftssteuer, die ich schon in der Finanzkommission mehrfach anregte, im Rahmen dieser Novelle nicht durchführen lässt, so beantrage ich für die Gesellschaften zunächst die alte Steuerskala von 1922 bestehen zu lassen, bis sie baldmöglichst durch ein Spezialgesetz abgelöst wird, nicht aber durch die gegenwärtige, in dieser Hinsicht völlig unbegründete Novelle.

Teen ettepaneku wälja jätta sõnad: „Nimetatud mahaarwamisi ei tehta juriidiliste isikute juures“ ning tähenduses esimeses reas pärast sõna „maksumäär“ juurde lisada sõnad „määratakse 31. mail 1922. a. wastuwõetud. tulumaksu muudatuste seaduse („Riigi Teataja“ nr. 78 — 1922. a.) § 21 alustel ja“.

Otsekoheste maksude peawalitsuse juhataja **E. Wilken**: Rahaministeeriumil on väljatöötamisel juriidiliste isikute maksustamise kawad, nimelt juriidilised isikud saawad maksu alla pandud nii, et tulumaks ja ärimaks kokku wõetakse. Enne seda, kui see seadus läbi wiiakse, tuleb teine seadus wälja anda, nimelt, et põhikapitaalid ümber hinnataks, et wanad wenaegsed kapitaalid, mis siimaani ümber hinnatud ei ole, ümber hinnataks. Seda tööd ei saa mitte enne seda seadust ette wõtta, sest siis ei jääks maksustamise alus ühesugune, aga maksustamise alus peab ühesugune olema. Enne kui meie läheme maksustamise alal üle wahekorra peale põhikapitaali ja tulu wahel, sest põhikapitaalid on ühed Wene rublades tehtud, teised Eesti markades, ja enne, kui seda läbi wiia, tuleksid põhikapitaalid ümber hinnata. Kui see läbi wiidud on, siis on õige wahekord olemas. Nüüd on teine ettepanek tehtud selles mõttes, et jätta wana tabel juriidiliste isikute kohta, et nad mitte nõnda palju ei maksaks. Wahe wana ja uue tabeli wahel ei ole suur.

Meil on staffli süsteem maksmas. Enne sajatuhande marga juures oli tegelik protsent 3,37, praegu on aga wiis, see tähendab, on tõusnud 1,63 protsenti, kahe-sajatuhande juures oli protsent 4,26, nüüd 5,5, see on, 1,24% rohkem. Tegelikude protsentide suurenemised on järgmised: 1,63; 1,24; 1,77; 1,33; 2,24; 1,47; 1,44. Tegelik maksuprotsent tõuseb umbes 1½ protsendi wõrra, nii et kui isik enne tegelikult maksis 18,52%, siis nüüd maksab ta 19,96%. See wahe on 1,44. Mida suurem on tulu, seda wähemaks läheb lõpude-lõpuks see wahe. Kõigekõrgema tulu pealt tuleb maksta umbes 25%. Wahekord kujuneb lõpuks 22,53 ja 25% wahel. Kõrgemale palju ta tõusta ei saa. Nii et lõppude-lõpuks ei ole see maksustamine mitte liiga ränk. Praegune maksustamise tabel lasub peaaesjalikult wallaliste peal, kuma juba ühe lapsega isikud on kergendatud olukorras ja 2 lapsega palju rohkem. Tegelikult see uus tabel annab riigile kahju umbes 70—80 miljonit, ja sellepärast ei wõi enam wastu tulla maksu kergendamise mõttes, waid tuleb katsuda tagasi hoida fiskuse tulu wähenemist. Kui aruandwad ette wõtted üks wõi kaks aastat, nii kaua, kui see seadus tegelikult kestab, 1½ protsenti rohkem maksawad, ei oleks see mitte liiga palju. Nende jaoks jätta eraldi tabel, oleks wahe põhjust.

Härra Linnamägi ettepaneku kohta tahtsin teha ettepaneku seda komisjoni anda, sest see ei ole rahaasjanduse komisjonis arutamisel ohud.

J. Mürk (mo.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kui meie waatame tulumaksuseadust, siis meie näeme selles seaduseelnõus seda, et ühele osale kodanikkudest on tunnistatud endine elatismiinum wäikeseks, mida tuleb tõsta, siis on seda iseäralikum see teine põhjus, et teisele osale kodanikkudele on tarwis maksusid selletõttu tõsta. Kui siin rahaministeeriumi esitaja seletas, et uue maksutabeli järele tuleb tulumaksust 70—80 miljonit vähem sisse, kui seda wana tulumaksuseaduse järele tuleks, siis peab seda arwesse wõtma, et see puudujääk on tulnud sellest, et wana tabeli osa on hoopis muudetud, sest meil kujuneb igatahes niisugune seisukord, kus wäga suur protsent riigikodanikka langeb tulumaksu alt wälja. Kui aga nüüd sellele seisukohale asutakse, et seda tahetakse selle läbi

katta, et maksusid kõrgendatakse teisele jaole kodanikkudele, siis peab igatahes selgusele jõutama, kuidas nende sissetulekute ja puhaskasudega tõesti lugu on. Meie teame, et sissetulekud, mis aasta kestel ärid annawad, ei ole mitte niisugused, mida otsekohe tasku pannakse wõi mis paberina taskus on, waid see puhaskasu kirjutatakse küll raamatutesse juurde, kuid kui on aasta lõpul tarwis ette näidata aasta tegewust, siis selgub küll, et puhaskasu on olemas, kui aga jõuab tulumaksu maksmise termin kätte, mil tarwis ärist hulk raha wälja maksta, siis peab küll ütleva, et äri peab weel kokku tõmbama, et seda maksu makstud saada. Meil kurdetakse ikka, et kodanikkudel puudub ettewõtmiseks tahtmine, nagu ei püüaks kodanikud küllalt ettewõtlikku waimu üles näidata. Kui nüüd waatame oma maksude peale, siis peab otsekohe ütleva, et just maksud hirmutawad ühe jao kodanikkudest ära. (W. Linnamägi, krst.: Öigus!) Sest siin ei ole tegemine üksnes tulumaksuga, waid meie teame, et siin on ka ärimaks ning teised maksud. Kui meie waatame uut tabelit, kus 3 miljoni tulu juures wõetakse juba üle $\frac{1}{2}$ tulumaksu, muud maksud weel arwesse wõtmata, siis tekib tahtmata küsimus: mis jaoks siis inimene niisugust waewa näeb ja ettewõtlikkust awal dab, kui riik tema käest kõik ära wõtab. (W. Linnamägi, krst.: Öigus!) Kuid teisest küljest mõjub see kodanikkude peale niwõrd halwawalt, mille läbi ettewõtlikkus kodanikkude juures tõesti kannatab. Kui meie waatame praegust uut tabelit, kus kolme miljonilise tulu juures peab ära maksma 36%, siis teame meie ometi, et meil on olemas rohkesti aktsiaseltse, kel kaunis suured kapitaalid on. Ja kui nüüd ette kujutame, et see kapitalist teenistus oleks 10%, järelikult peaks aktsiaselts, kes annab 3 miljonit puhast, ära maksma 50—60%. Mis tähendus oleks siis sel aktsiaseltsil midagi ette wõtta? Meie näeme, et see tabel ei ole tõesti mitte õiglane selles mõttes, et tema meie ettewõtteid üldiselt halwab. Oleks meie ettewõtteid üldiselt halwab. Oleks soowitaw, et see tabel muudetaks selles mõttes, et endine tabel wõiks alles jääda.

Minu ettepanek oleks § 21 järgmiselt muuta: „Esimese alganud wõi täie sajatuhanda marga pealt 3% jne.“ See on see tabel, mis „Riigi Teatajas“ wälja kuulutatud. (E. Jona, is.: Wana

seadus?) Jah, wana seadus. (E. Jona, is.: Siis hääletage wastu!)

V. Hasselblatt (sk.): Meine Herren Abgeordneten! Den Einwand des Vertreters des Finanzministeriums, es handle sich nur um eine geringe Erhöhung der Steuer, im Durchschnitt etwa 1,6%, habe ich erwartet. Wir wissen aber, dass 1—2% im wirtschaftlichen Leben schon eine sehr grosse Rolle spielen. Am schlimmsten aber ist die Tendenz, ohne Kalkulationen, beinahe zufällig einen Teil der Gesellschaften — die ganz grossen zahlen wie bisher in jedem Fall nicht mehr und nicht weniger, wie 25% — unter eine weitere Steuererhöhung zu setzen, das ist besonders gefährlich, weil man nicht nur an einen Umbau, sondern ernstlich an einen Abbau dieser Steuern denken soll, wenn die in schwerem Kampfe stehende Wirtschaft erhalten werden soll. Die Aufwertung der vorkriegsmässigen Aktienkapitalien ist allerdings eine sehr schwierige Frage, doch ist Lösung nur dann zwingend erforderlich, wenn wir ausschliesslich oder vorwiegend bei einer hastig progressiven Methode bleiben. Es kommt doch wohl in Frage, einen wesentlichen Teil der Steuern prozentual und den geringeren nach einer gemässigten Progression zu erheben, wie es in vielen anderen Staaten geschieht. Frankreich, Italien, England und Deutschland haben z. B. eben für Gesellschaften überhaupt keine progressive Steuer.

K. Tonkman (põl.): Austatud Riigikogu liikmed! Ei ühegi maksuwõtmise wiisi wastu ei olda kodanikkude hulgas niwõrd waenulikud, kui seda just tulumaksu maksmise juures, ja seda nimelt kahel põhjusel. Esiteks sellepärast, et tulumaks kui niisugune on alles uus maks, see maksuwiis on uus, on üldiselt kodanikkudele tundmata ja ei jõuta küllalt õiglaselt maksu enese mõttes teda hinnata. Teine asi, mis aga halwem on, on see, et maksuseadus küllalt täpne ei ole, ja et maksuwõtmise kord wäga palju soowida jätab. Kui waadata tulumaksu lehti, siis selgub sealt, et lehtede peal on kirjutatud, et kui tulumaksu maksja oma tulu mitte õiglaselt üles ei anna, siis trahwitakse teda nii ja nii palju. Austatud Riigikogu liikmed! Kes on tulumaksu komisjonides töötanud, wõi kes tulumaksu on maksnud, ja seda oleme kõik maksnud,

sellele selgub, et lugu on teistsugune. Tulumaksu komisjonid määravad maksumaksjale tulu suuremaks, kui seda maksumaksja ise üles on andnud, kuid sellejuures ei ole kõiki neid isikuid mitte trahwitud, kelle tulumaksu on suurendatud — tähendab — tulumaksu komisjon on õigeks tunnistanud, et maksumaksja oma tulu õieti üles pole andnud. Mis sellest järeldada? Sellest on seda järeldada, et tulumaksu-komisjon, kes maksumaksja tulu on suurendanud, ei ole ise ka kindlal alusel olnud, et see tulu maksumaksjal tõesti on olnud, vaid on juhuslikult tulu suurendanud. Kui tahetakse sellejuures täpne olla, siis peab seaduse järele talitama ja nõudma, et tulumaksu maksja oma tulu õieti üles andma peab. Kui aga selgub, et tulu maksja poolt väiksem üles antud, kui see tegelikult on, siis peab komisjon seda kindlate faktidega tõendama, et tulu suurem on olnud, ja kui see tõendatud, siis peab tulumaksu maksjat, kes oma tulu väiksemalt üles andnud, trahwitama.

Mina olen mitu korda tulumaksu komisjonis töötanud ja wõin ühte öelda, et seda tähele pandud ei ole, kas üles antud tulu tõelik on wõi mitte, vaid on kõik tulude suurendamised juhuslikult tõstetud. See ei ole õige, ja siin peab just kibedalt ette heitma meie tulumaksu komiteedele ja maksuinspektoritele, et sel alal on tõesti hüüpi ja omapead talitatud. Mina tean iseene ja teiste tulumaksu maksjate tulude suurendusi, kus tulumaksu komisjon tulusid tõstnud, et see ei ole millegagi õigustatud ja põhjendatud.

Kui käesolewat paragrahwi vaatame, mis õige tuntawalt tulumaksu määrasid tõstab, ja õige suured maksud maksja peale paneb, siis wõib see halbtus, et tulusid juhuslikult maksukomitee poolt tõstetakse, seda suuremalt nähtawale tulla, kui tema senni on olnud. Wõtame näiteks ühe talu, kellel on praegu wiiskümmend adrasajandikku. Nagu kuulda, kawatsetakse tänawu 3000 marka adrasajandiku pealt tulu määrata. Selle talu tulu oleks siis 150.000 marka, ja selle 150.000 marga pealt peab tema 6% tulumaksu maksma. See on tõesti kõrge summa, sest talul on weel peale tulumaksu sajandikkude maksud ja teised maksud. Kui meie vaatame endisi maksunorme, meil tahetakse ju ikka väga palju arwestada endiste aastatega, siis oli lugu järgmine: Kui talumees

lehma laadale wiis, sai tema lehma eest 30 rubla ja selle rahaga maksis tema wälbalt kõik oma talu maksud ära — maksis hooaja tööliste palgad jne. ja temal jäi raha isegi weel üle. Praegu aga ei saa lehmahinnaga oma talu tulumaksugi ära maksta — tähendab — praegune maksukoorem on liiga kõrge, ja sellepärast tulumaksu protsenti tõsta ei oleks otstarbekohane.

Ühinen täiesti härra Mürk'i ettepanekuga, et tulumaksu endises suuruses wõetakse, ja mitte niisuguses, nagu see praegu ette pandud. Need normid on liig kõrged, sest maksumaksjad ei suuda nii suuri maksusid mitte maksta, see paneb meie ettewõtlikkuse täiesti seisma. Siin peab seda arwesse wõtma, et tulumaks ei ole mitte ainukene maks, mis kodanikkudel maksta on, vaid neid maksusid on väga palju, ja sellega tuleb arwestada. (A. Jõeäär, sd.: Uus otskohene warandusmaks sisse seada.)

Juhataja **J. Tõnisson**: Sõna on aruandjal.

Aruandja **J. Zimmerman**: Härra Linnamägi teeb ettepaneku, siin paragrahwis märkus I-ne muuta nõnda, et 5% asemel antaks wõimalust kapitaalide pealt saada 12%, aga ega niiviisi ometi talitada ei wõi. Härra Linnamägi, Teie olete rahaasjanduse komisjoni liige, ja rahaasjanduse komisjonis oleks Teil wõimalus olnud seda ettepanekut teha selle seaduse arutamisel, sest Teie istusite ju seal juures.

Juhataja **J. Tõnisson**: Palun mitte kahekõnesid pidada.

Aruandja **J. Zimmerman**: Praegu waatasin mina rahaasjanduse komisjoni protokollu läbi ja sealt selgus, et komisjonis ei ole sarnaseid ettepanekuid tehtud. Sellepärast ei ole ka seda küsimust komisjonis arutatud. Nüüd ei tea mina, ega ei tea ka ettepaneku tegija, kui suured summad riik selle ettepaneku wastuwõtmisega vähem saaks. Oleks pidanud selle ettepaneku komisjonis tegema, ja seal oleks wõidud teda arutada. (W. Linnamägi, krst.: Siis nõudke komisjoni tagasi.) Jah, wõib olla, et seda tuleb teha.

Niisamasugune on rkl. Tonkman'i ettepanek, millega tema rahaasjanduse kom-

misjonis ei ole mitte esinenud. (K. Tonkman, põl.: Ma wõin igal pool ettepanekuid teha.) Jah, wõite küll, aga niiviisi asju ajada ei saa, et komisjonis ei räägita sõnagi, aga üldisel Riigikogu koosolekul tullakse ettepanekutega.

Juhataja **J. Tõnisson**: Palun mitte kahekõnesid pidada.

Aruandja **J. Zimmerman**: Tarwis on komisjonis ettepanekutega tulla, selleks et seal neid läbi kaaluda, iseäranis, kui ettepanekud käiwad maksuseaduse kohta, mis riigi sissetulekuid ühel wõi teisel wiisil muuta wõiwad. Kui nende ettepanekutega esineda, siis peab teadma, kas need ettepanekud sissetulekuid vähendawad wõi suurendawad, siin aga lihtsalt tulla ja sarnaseid ettepanekuid teha, — niiviisi küll töötada ei saa! (L. Johanson, sd.: Rahaasjanduse komisjonis olid wagusad!)

Otsekooste maksude peawalitsuse juhataja **E. Wilken**: Rkl. härra Tonkman tegi etteheiteid selle kohta, et see maks sünnitawat inimeste keskel wäga suurt pahameelt. See on tõsi. Kuid tulumaks on maks, mis sünnitab üle maailma pahameelt kõigile. Ma ei tea niisugust maad, kus ta pahameelt ei sünnitaks. See pole kaudne maks, mille juures midagi saame, see on maks, mida tuleb igal kodanikul omast taskust wälja maksta, ilma et ta selle eest midagi saaks, sellepärast on ka loomulik, et tema laiaades hulkades suurt pahameelt sünnitab. Kuid, et see maks üksipäini teeks pahameelt, seda ei wõi öelda.

Mis puutub sellesse, et komisjonid ei tööta küllalt hästi, siis kuidas wõiks seda tööd korraldada? Komisjoni on walitud paremad mehed. Need peawad õppima, ja meil on näha, et wäga palju nendest on tagajärgi saawutanud, sest wastulauseid, mis omal ajal wäga palju oli, on kokku sulanud. Praegusel ajal on wastulauseid 1,8 kunni 5%, keskmine arw on 3,2 kunni 3,4%. Mina arwan, et asi läheb edaspidi ikka paremaks, kuid usun, et mitte palju paremaks, sest meil on wäga palju isikuid, kes tegelikult ikkagi maksude wastu on. Meil on niisuguseid kliente, kes päris igakord esitawad wastulauseid. Mis maksu neile peale ka ei panda, tulewad nad ikkagi

wastulausega. Just need ongi isikud, kes wäga palju muret teewad.

Mis puutub tabelisse, nagu oleks see liig kõrge, siis wõiksin mina näiteks mõned arwad ette kanda. Meil on ära jaotatud fundeerimata ja fundeeritud maksude maksjad. Esimesed on need, kes palka saawad ja teised on jällegi need, kes reaalsest allikatest oma tulu saawad. Palgalised on asetatud meie uue tabeli järele palju paremasse seisukorda. Seda tõendawad kolm näidet: wallaline, abikaas ühe lapsega ja abikaas kahe lapsega. Wallaline on raskemas seisukorras, tema hakkab rohkem maksma. Isik abikaasaga ja ühe lapsega on paremas seisukorras, abikaasaga ja kahe lapsega on wäga palju paremas seisukorras. Mida rohkem lapsi, seda parem seisukord. 60.000.— tulu juures langewad perekonnad abikaasadega ja lastega wälja, 120.000.— tulu pealt maksid wallalised 1.250.—, praeguse uue seaduse järele 1.800 marka. 180.000.— kulu juures — nüüd 4.200.— ennemalt 3.150.— Nii tuleb wälja, et wallalised tegelikult ikka rohkem maksawad. Isikud abikaasaga ja ühe lapsega maksid waremalt 120.000.— tulu juures — 780.— mk., nüüd on nad maksust wabad; 180.000.— juures maksid waremalt 2.500.— mk., nüüd 1.200.—, see on üle poole vähem. Nii tõuseb see maks ja alles 500.000.— tulu juures tabab uus määr wana määra abikaasaga ja ühe lapsega isiku perekonda. Praegust 2 lapsega abikaasa maksustamist tabab uus maks alles 800.000.— tulu juures. Üldse tuleb öelda, et mida rohkem isikul lapsi, seda vähem maksu temal kanda tuleb.

See tabel üldse nii wäga raske ei olegi, nagu seda siin ette kujutatakse.

K. Tonkman (põl.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Otsekooste maksude peawalitsuse ülem, härra Wilken, tähendas, et pahameel õlewat üldse selle wastu, et maksu eest midagi ei saada, waid ta otsekohte taskust wälja tuleb maksta. Kuid pahameel ei ole mitte sellepärast, — waid sellepärast, et maks ei ole mitte küllalt õiglaselt ära jaotatud. Ükski kodanik ei ole maksu wastu, sest iga kodanik teab, et tema maksu maksma peab. Näiteks wõtame maade pealt wõetawa sajandikumaksu. See on selgesti teada, igal talul on nii ja nii mitu adrasajandikku ja maks on nii ja nii suur. On teada, et seda maksu maksma peab ja see maks

maksetakse, ilma et selle wastu räägitakse, sest on olemas mingisugune alus, millega see maks tõesti põhjendatud on.

Praegusel korral wõime aga näite tuua, kus inimene oma tulu tõesti üles on andnud, kuid temale määratakse 50.—60.000 marka tuludelehele juurde, millest temal aimugi ei ole. Minu härrad, sellest alles tekib see pahameel, sest niisugune maksumääramise wiis ei ole mitte õiglane, waid tuleb tingimata arwesse wõtta see tulumaksuleht, mis maksja sisse on andnud, ja alles siis, kui selgub, et see inimene ei ole oma tulusid õieti üles andnud, tuleb temale selle eest trahwi määrata, mitte aga nii, et huupi määratakse tulumaksulehe peal ülesantud summadele 60.000, 100.000 ja isegi rohkem juurde, millest tulumaksu maksjal enesel aimugi ei ole. See, härra Wilken, tekitab pahameelt. Mul on selle kohta kindlad andmed olemas, mida Teile ette tuua wõin. See kord ei ole mitte lubataw meie wabariigis, waid see kord peab muutetama, ja Teil oleks siin kõigerohkem öelda ja maksuinspektori-tele ette kirjutada, et maksumääramine peab põhjendatud olema. Aga Teie tulate siin weel niisugust korda kaitsema, mis kaitsemise wäärt ei ole. (M. Juhkam, tõer.: Aga miks Teie parandusi ei tee, härra Tonkman? — Wahelhüüe pahemalt poolt: Miks Teie komisjonis wastu ei hääletanud?) Siin on see koht, kus tulumaksu suurusega tegemist on. Ja kui weel tahetakse tulumaksu määrasid tõsta ja nimelt õige tuntawalt tõsta, siis annab see weel enam tunda nende inimeste juures, kus määratakse tulumaksu sissetulekute pealt, mis neil tõepoolest ei ole olnud.

Siin tähendati weel, et üksikud kliendid on omale monopooliks, wõi ülesandeks teinud igakord tulumaksu wastu protesteerida. Aga mina ütlen, et on ka üksikud inimesed, kes tulumaksukomiteede ja inspektorite wiha alla on sattunud. Määratakse lihtsalt maks ära, ja siis ei saa teisiti, kui et peab igakord protestiga tulema. Niisugused asjad on ka olemas. Ma ei taha siin hakata selle kohta üksikasju ette kandma.

Juhataja J. Tõnisson: Koosolek on üle kahe tunni kestnud, kuulutan weerandtunnilise waheaja.

Waheaeg algab kell 7.20 min.

Pärast waheaega jätkub koosolek kell 7.45 min.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretääri kohal sekretäär **T. Kalbus**.

Juhataja J. Tõnisson: Riigikogu koosolek kestab edasi.

12. Riigikogu esimehe erakorraline teadaanne sõjaminister H. Kurwits'i ametist lahkumise üle.

Erakorralise teadaandena on minul Riigikogule ette anda, et praegu Riigikogu juhatus nimele on tulnud Riigiwanema allkirjaga järgmine teadaanne: „Wabariigi Walitsuse 25. nowembril sel aastal otsuse põhjal saadan teile siinjuures sõjaminister H. Kurwits'a ametist lahkumise palwe.“ Kaasa on lisatud Wabariigi Walitsuse otsus sõjaminister H. Kurwits'a lahkumise palwe esitamise kohta ja sõjaminister H. Kurwits'a palwe sõjainistri kohuste täitmisest wabastamise kohta.

H. Bauer (krst.): Teen ettepaneku: „Riigikogu, ära kuulates Wabariigi Walitsuse teadaande sõjaminister H. Kurwits'a lahkumise kohta, otsustab: 1) sõjaminister H. Kurwits wabastada Wabariigi Walitsuse liikme kohuste täitmisest, arwates 26. nowembrist 1924. a. 2) ülesandeks teha Riigikogu esimehele esineda Riigikogule ettepanekuga Wabariigi Walitsuse osalise täiendamise kohta.“

Juhataja J. Tõnisson: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Bauer'i ettepanek wastu wõetud.

13. Tulumaksu muudatuste seadus — II lugemisel.

A. Jõeäär (sd.): Wäga lugupeetud härrad rahwasaadikud! Mina arwan, et wäga lugupeetud härra Tonkman siin täiesti ilma põhjusega kurjustas ja arwan, et härra Tonkman, kui põllumeeste esitaja, peaks nii öelda süle ja seljaga selle seaduse poolt olema, sest selle seaduse wastuwõtmisega wabaneb umbes 75% põllumeestest tulumaksu maksmisest täiesti. (L. Johanson, sd.: Ja lähewad hooldekandeseaduse alla. — W. Linnamägi, krst.: 25% peaks ka

w a b a n e m a.) See 25% wõtku naised, siis wabanewad ka, poissmehi ei saa wabastada. Nendele põllupidajatele, kes tulumaksu alla käiwad, määratakse maks kindlaks normide järele ja keskmise, see on 35 tiinulise talu tulu nende normide juures ei tõuse ka mitte kõigeparema maapinna juures üle sajatuhande marga. Perekonnaga maksjatel jääb wabaks maksu alt 60.000 marka, ma pean siinjuures tähendama, et see on sama summa, mida omal ajal sotsiaaldemokraadid ette panid elatismiinumina ja mis siis põllumeeste ning teiste enamuserakondade poolt tagasi lükati. Peale selle on tulumaksust waba 20.000 marka iga lapse pealt, see tähendab, et perekonnaga põllupidajal on 2 lapse süsteemi juures võimalus oma sissetulekut kunni 100.000 margani maksu alt wabaks jätta, ja mina arwan, et 2 lapse süsteem on minimum, mida üldse wõiks põllumees harrastada, kui ta rahwa ja riigi tulewiku ning heakäekäigu peale mõtleb, sest ka selle süsteemi juures wõib rahwas lõpuks wälja surra. Kui aga selle seaduse järele hulk vähema tulu saajaid tulumaksust wabaneb — ja et nad wabanewad, see on kindel, wõin teile näiteid tuua waldadest, kus ainult 8 tulumaksu maksjat jääb, — siis on loomulik, et miljoniliste tulude saajad peaksid natukene rohkem maksma, wastasel korral peaks wabanewaid põllumehi uute maksudega koormama. Kõige selle pärast paistab minule väga imelik, mikspärast härra Tonkman siin nii väga kurjustab selle üle, et suurema tulu saajatelt endisest wähekesse suuremat tulumaksu nõutakse. Mina olen kindel, et nende suuremate maksjate hulka meie põllumehed ei kuulu, sest kui uskuda põllumeeste seletusi, siis tuleb nende sõnade järele neil taludele ligi maksta, ja et seal nüüd keegi miljonilisi tulusid saaks, seda juba keegi põllumees tõendama ei tule. (K. Tonkman, põl.: Normide järele wõetakse.) Normide järele Teie sissetulek üle 100-tuhande ei tule ja see sadatuhat on tulumaksust waba. Niisuguseid talusid, kelle sissetulek miljoni tesse ulatab, meil ei ole; isegi endiste mõisate hulgast, mitte kõik sarnase summani ulatawaid tulusid ei annaks. Mõned suuremad riigimõisad wast kuuluksid küll selle normi alla, kuid meie põllumehed ei ole riigimõisate pidajad, waid peawad talukohti. (J. Soots, põl.: Aga kas linnasaksad neid ülewäl

peawad?) Ma tulen kohe linnasakste juurde. Härra Tonkman'il on nimelt need linnasaksad südamel peal, kui ta siin kõneleb, et praeguses eelnõus aluseks wõetud normid ei olla küllalt kohased, waid neid tulla vähendada. Tegelikult ei ole suurt ülekohut ka suurematele maksu maksjatele mitte tehtud selles mõttes, kui seda härra Tonkman arwab, et neid oleks liig suure maksu alla pandud. Siin on maksimum 36% jäetud samaks, mis enne oli, wahe on ainult selles, et enne hakkas 36% maksma see, kel üle 5 miljoni tulu oli, nüüd aga see, kel üle 3 miljoni tulu. See on kõigesuurem wahe. Prot-sendilised wahed teewad peaaegu sama wälja, mis endisegi seaduse järele.

Teiseks tahtsin tähendada seda, et härra Tonkman tõi ette, et meil sagedasti tõstetawat tulusid ilma mingisuguse põhjusega, mis kodanikkude seas nurinat sünnitawat nii tulumaksu-seaduse, kui ka walitsuse wastu, kes seda seadust teostab oma ametnikkude kaudu. Kui härra Tonkman tutwuneb seaduse ettenähtud komisjonide koosseisudega, kes tulumaksu kindlaks määravad, siis peab ta oma etteheidetega küll kuskile mujale pöörama. Kõigepealt määravad tulumaksu kindlaks walla komisjonid. Tulumaksu seaduse § 27 räägib selle komitee koosseisu kohta järgmist: esimees on walla wõi alewiwanem, ja komitee seisab koos walla wõi alewi sekretäärast ja 3—7 liikmest, walitud maksualuste isikute hulgast 1 aastaks. (J. Soots, põl.: Wallijad ei pea sellest põhimõttest kinni!) Ma arwan, härra Soots, et wallijad kõigekorralikumad inimesed waliwad. Ja maal ei ole põllumehed wähemuses, linnas wõib neid küll wähemuses olla. Jaoskonna komiteest räägib sama tulumaksu-seaduse § 26 järgmist: „jaoskonna tulumaksu komiteed seisawad koos maksuinspektori wõi otsekoheste maksude peawalitsuse poolt selleks nimeetatud isiku juhatusel, ühest linnawalitsuse esitajast linna jaoskonnas, ühest maakonnawalitsuse esitajast maakonna jaoskonnas, ühest linna- ja ühest maakonnawalitsuse esitajast segajaoskonnades ja kuuest liikmest, kes linnawolikogude ja maakonnawolikogude poolt maksualuste hulgast kolme aasta peale walitakse.“ Jällegi täielik enamus omawalitsuste läbi wallijate eneste seast walitud esitajatele, ja need peawad seal wallijate huwisid kaitsma, riik ei saa end kuidagi moodi

siin maksma panna. Lõpuks see wiimane instants, tulumaksu peakomitee. Siin lähewad walitsuse ja maksjate esitajate arwud pooleks, sest see seisab koos rahaministri abi juhatusel, otsekoheste maksude peawalitsuse juhatajast wõi selle asetäitjast; siseministeeriumi omawalitsusasjade peawalitsuse juhatajast wõi selle asetäitjast, kohtupalati liikmest, — need on õieti walitsuse esitajad, kuid mina arwan, et kohtupalati liiget tuleks lugeda erapooletuks kohtuesitajaks, — ja neljast liikmest tulumaksu maksjate hulgast, kes Tallinna linnawolikogu ja Harju maakonnanõukogu poolt kolme aasta peale walitakse. Nii et siin ei saa kuidagi walitsuse ametnikud ülekohut teha; kui seda sünnib, siis ülekohutus tuleb siin süüdistada walijate eneste poolt walitud isikuid. Mina ühinen ka sellega, mis härra Tonkman siin tähendas, nimelt, et esialgu tuli küll ette, et komisjonid tulude hindamisel ei wõtnud aluseks deklaratsioone, waid wõtsid lihtsalt laest mingisuguse arwu ja suurendasid tulusummat täiesti omapead. Praegu ei saa, vähemalt põllumeestele, komisjon omapead tulu juurde panna, sest tulumaks määratakse neile normide järele, linnades wõib seda ehk mõnel juhtumisel ette tulla. Kui aga maksja poolt leitakse, et tema tulu mitte õieti hinnatud pole, siis wõib tema jaoskonna komitee otsuse peale peakomiteele kaewata ja sealt wõib asja koguni Riigikohtuni wiia, ja härra Tonkman wist teab, et Riigikohus on wiimasel ajal sellekohaseid põhimõtelikka otsuseid teinud, mis seletawad, et jaoskonna komiteedel mitte õigust ei ole tulumaksu oma äranägemise järele igal juhtumisel suurendada, kui jaoskonna komitee oma otsuses mitte põhjendada ei saa kindlate andmetega, et maksumaksja poolt esitatud deklaratsioonis ettetoodud tulusumma tõele ei wasta. Tõepoolest on aga meil wastulauseid õige wäike protsent sisse antud, mis näitab, et meil maksuaparaat, isegi wõrreldes wäljamaa riikidega, edenenud on, ja need etteheited, mida siin teatud kibedusega maksuwõtmise asjas tehtud, ei ole mitte küllalt põhjendatud.

Juhataja **J. Tõnisson**: Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja **J. Zimmerman**: Seda silmas pidades, et härra Linnamägi poolt ettetoodud parandused komisjonis aru-

tamisel ei olnud ja komisjon nende kohta otsust teha ei saanud, ei saa ma komisjoni nimel nende paranduste kohta seisukohta wõtta, isiklikult arwan aga, et Riigikogu neid parandusi wastu wõtta ei saa, kui kaalumata ettepanekuid.

Mis puutub härra Hasselblatt'i ettepanekusse, et wana maksutabel jäetakse alale juriidilistele isikutele, siis ei saa ma sellega mitte ühineda, sest härra Hasselblatt'i ettepanek juriidiliste maksu maksjate kohta oli komisjonis arutamisel ja komisjon jõudis otsusele, et see ettepanek nõuab täiesti uut ümbertöötamist, ja Wabariigi Walitsus lubas sellekohase ettepanekuga esineda. Praegune maksuseadus on aga wäga kiire. Tema peab uuestaastast maksma hakkama; maksuwalitsusel peab weel aega jätkuma uute plankettide trükkimiseks, seepärast ei saa praegusel korral seda muudatust mitte wastu wõtta.

Mis härra Mürk'i ja härra Tonkman'i ettepanekutesse puutub, siis nemad ütlewad lihtsalt, et maksud on suured ja neid on tarwis vähendada. Riigil on wäljaminekud ja on ka sissetulekuid tarwis, seepärast ei saa nii umbkaudu ettepanekut teha. Nagu ma juba ütlesin, ei olnud ka need ettepanekud komisjonis arutamisel ja siin ei saa praegu kalkuleerida, kuipalju see wälja teeb. Sellepärast ei saa mina komisjoni nimel nende ettepanekutega ühineda.

Juhataja **J. Tõnisson**: Parandus-ettepanekuid on tehtud § 21-se kohta rkl. Mürk'i poolt tabeli muutmise asjus; rkl. Linnamägi poolt § 21, tähendus 1-ses neljandas reas wõtta „5% põhikapitaalist“ asemel „12% põhikapitaalist“ ja rkl. Hasselblatt'i poolt tehtud ettepanek. § 21-ses wälja jätta sõnad „nimetatud mahaarwamist ei tehta juriidiliste isikute juures“ ja 2) tähendus 1-ses esimeses reas pärast sõna „maksumäär“ juurde lisada sõnad „määratakse 31. mail 1920. a. wastuwõetud tulumaksu muudatuste seaduse („Riigi Teataja“ nr. 78 1922. a.) § 21 alustel ja“... Panen ettepanekuid hääletamisele selles järjekorras, nagu nad ette olen kandnud.

Hääletamisele tuleb rkl. Mürk'i ettepanek. Kas soowitakse ettepaneku ettelugemist? (H ü ü d e d : E t t e l u g e d a !)

Ettepanek käib järgmiselt:

„Teen ettepaneku § 21 järgmiselt muuta:

Esimese alganud wõi täie	100.000	marga pealt	(kunni
		100.000 m.)	5%
järgnema üle (100.000 m.	kunni	200.000 „) 4½%
„ „ (200.000 „	„	300.000 „) 6%
„ „ (300.000 „	„	400.000 „) 7½%
„ „ (400.000 „	„	500.000 „) 9%
„ „ (500.000 „	„	600.000 „) 10½%
„ „ (600.000 „	„	700.000 „) 12%
„ „ (700.000 „	„	800.000 „) 13½%
„ „ (800.000 „	„	900.000 „) 15%
„ „ (900.000 „	„	1.000.000 „) 16½%
„ „ (1.000.000 „	„	1.200.000 „) 18%
„ „ (1.200.000 „	„	1.400.000 „) 19½%
„ „ (1.400.000 „	„	1.600.000 „) 21%
„ „ (1.600.000 „	„	1.800.000 „) 22½%
„ „ (1.800.000 „	„	2.000.000 „) 24%
„ „ (2.000.000 „	„	2.250.000 „) 25½%
„ „ (2.250.000 „	„	2.500.000 „) 27%
„ „ (2.500.000 „	„	2.750.000 „) 28½%
„ „ (2.750.000 „	„	3.000.000 „) 30%
„ „ (3.000.000 „	„	3.500.000 „) 31½%
„ „ (3.500.000 „	„	4.000.000 „) 33%
„ „ (4.000.000 „	„	5.000.000 „) 34½%
üle 5.000.000 m.			36%.“

(Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on antud 23, vastu 36 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Linnamägi ettepanek § 21-ses tähendus 1-ses neljandas reas wõtta „5% põhikapitaalist“ asemel „12% põhikapitaalist“. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 26 häält, vastu 35 — seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Hasselblatti parandus: 1) „nimetatud mahaarwamisi ei tehta juriidiliste isikute juures“. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega tagasi lükatud.

2) „tähdenduses 1 esimeses reas pärast sõna „maksumäär“ juurde lisada sõnad „määratakse 31. mail 1922. a. wastuwõetud tulumaksu muudatuste seaduse („Riigi Teataja“ nr. 78 — 1922. a.) § 21 alustel ja...“ (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on antud 25 häält, vastu 33, — seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb § 21-se muudatus komisjoni poolt ettepanekud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 21-se muudatus wastuwõetud.

Aruandja **J. Zimmerman** (loeb):
§ 22 muudetakse järgmiselt:

„Tulusummast arwatakse maha makukohuslase ülespidamisel olewa iga perekonnaliikme kohta, kes alla 17 wõi üle 60 aasta wana, wõi arsti poolt tunnistatud töowõimetuks, kõigis linnades ja Nõmme alewis 30.000 marka ja kõigis muudes kohtades 20.000 marka.

Tähendus 1. Kooliskäiwate ja ametitõppiwate perekonnaliigete kohta tehakse selles paragrahwis tähendatud mahaarwamised kunni 20 aasta wanaduseni.

Tähendus 2. Perekonnaliikmeks loetakse abielus kui ka väljaspool abielu sündinud lihased lapsed, legitimeeritud ja adopteeritud lapsed, perekonnapea ja tema abikaasa otsekohesed ülenewad ja alanewad sugulased, perekonnapea wennad ja õed ning nende lapsed.“

Muudatus paragrahwis on niisugune, et tulumäärade mahaarwamine on suurendatud. Eelmises seaduses ulatasid weel 12—15 tuhande margani. Pealegi olid ärajaotused teised. Nimelt olid enne Tallinnas, Narwas, Petseris, Walgas ja Nõmmel kõrgemad määrad, aga nüüd on määrad laiendatud kõigi linnade ja Nõmme alewi peale.

Tähendus 1. on endine. Tähdendus 2. on juurde tulnud, sest selgus, et tarwis

küsimusi lahendada, mis tulumaksustamise juures segadusi on sünnitanud.

Juhataja J. Tõnisson: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 22-se muudatus wastu wõetud.

Aruandja J. Zimmerman (loeb): § 25 täiendatakse järgmise tähendusega:

„Täendus. Rahaministri abi äraolekul juhatab tulumaksu peakomitee koosolekuid otsekoheste maksude peawalitsuse juhataja.“

See praegumaksu seaduse nõudmine, et rahaministri abi pidi alati tulumaksu peakomitee koosolekuid juhtima, tekitas raskusi, sest rahaministri abi haiguse kui ka muudel põhjustel ärajäämise korral ei saadud koosolekuid pidada. Et seda pahet kõrvaldada, on käesolew parandus tehtud.

Juhataja J. Tõnisson: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 25 muudatus wastu wõetud.

Aruandja J. Zimmerman (loeb): § 76 muudetakse järgmiselt:

§ 41-ses nõutud teadete tähtajal mitteandmise eest langewad süüdlased rahakaristuse alla kunni 100.000 margani ja puudulikkude teadete andmise eest kunni 20.000 margani, misjuures rahakaristuse summa ei tohi ulatada üle trahwialuse isiku poole tulumaksu määra.“

Enne oli see § 76 järgmine: „§ 41-es nõutud teadete tähtajal mitteandmise wõi jälle puudulikkude teadete andmise pärast langewad süüdlased rahakaristuse alla mitte üle 12.000 marga.“

Siin on karistuse määr tõstetud.

K. Wirma (sd.): Käesolewat paragrahwi on märksa parandatud, aga minule teadmata põhjustel on komisjoni poolt wälja jäetud omal ajal sotsiaaldemokraatliku rühma poolt esitatud kawas ettepanud tähendus selle paragrahwi juurde, mis järgmiselt kõlab: „Puudulikkude teadete andmise pärast ei lange süüdlane karistuse alla, kui puuduw osa ei ulata üle 10.000 marga.“ Lugu on selle parandusega järgmine, et just need palgasaadjad, kes ei saa püsiwat palka, wõi kes ei teeni ühes ja samas kohas ja pealegi mingisugust raamatupidamist omal

ei pea, wõiwad oma tulude teadaandmiste lehtedel wäga kergesti eksida üsna pisikeste summade wõrra.

Tallinna linna tulumaksukomisjoni tegewuses on meil teatawaks saanud, et olla inimesi puudulikkude teadete eest süstemaatiliselt karistatud ühesuguse trahwimääraga, näiteks 1.000 margaga, olgu puuduse suurus missugune tahes. Komisjonil on tihti wäga kerge tõendada, kui palju mõni palka sai, sest wastawad asutused, kes palka maksawad, annawad oma teatelehed maksukomisjonidele, millest on wõimalik näha, kui palju inimele palka sai. Isik ise aga ei mäletanud täpselt oma palga suurust, ja et temal oma raamatupidamist ei olnud, wõis tema kergesti eksida.

Sellel paragrahwil oli weel see halbtus, et karistuse määr ei olnud mitte nii piiratud, nagu nüüd uuel kujul. Nüüd on seda paragrahwi paremuse mõttes parandatud, nimelt ei tohi trahw ulatada kõrgemale inimese tulumaksu määra. Muidugi on maksuinspektoritel ja komisjonidel raskusi, et trahwimäära õieti tabada, ja mina kardan, et seal kirjawaletust, palweid jne. wõib tekkida.

Arwesse wõttes, et 10.000 marka eksumiste määraks mõnelt poolt liiga suureks arwatakse, teen mina ettepaneku wähendada 10.000 marka 5.000 marga peale. Eksimise lubal on see halbtus, et tema on nagu süstemaatiline tõuge selleks, et eksi 10.000 marga wõrra. See määr ei ole iseenesest suur, kuupeale ei tule 1.000 markagi, aga mina arwan siiski, et wõib leppida 5.000 margaga, kuid üks wäike määr selles asjas peaks siiski olema. Sellepärast muudan omal ajal selles mõttes esitatud ettepanekut, ja soowitan wastawat „tähendust“ selle paragrahwi juurde wastu wõtta.

W. Linnamägi (krst.): Käesolewat paragrahwis on tahetud õieti kahte momenti tabada: kui keegi õigel ajal ei anna sisse tulu teadaannet, siis karistus kunni 100.000 margani, ja teine juhtumine, kui teada antud on, aga andmed on puudulikud, siis karistatakse kunni 20.000 margani.

Mina arwan, et wähemalt esimese juhtumise juures on see trahw liiga suur wõetud. Selle põhjenduseks toodi komisjonis ette seda, et kui on suured tulud kellegil, siis loomulikult on temal ka suurem tulumaks maksta, ja temal olewat

kasulik ülepea mitte deklareerida oma tulusid, kuna ta ainult trahwiga pääseb. Kuid lugu on niisugune, et kui keegi tulu üles ei ole andnud, siis komisjon määrab temale ise tulu ära ja ühes sellega ka määrab maksusuuruse ära ja trahwi peale selle. (Wahelhüüe K. Wirma, sd. poolt.) Kui temal ei ole tulusid komisjoni üles antud, siis on komisjonil õigus tulu ära määrata. See on tulumaksu-seaduses olemas. (K. Wirma, sd.: Ei ole!) Minu teada on, ja sellepärast arwan, et ei ole mitte nii tähtis liiga suurt trahwi määrata, kui keegi õigel ajal ei ole teateid andnud, waid arwan, et on küllalt sellest, kui need momendid, mitte õigel ajal teadaandmine wõi jällegi puudulik teadaandmine, kokku liita. Mina teen ettepaneku: § 76 muuta järgmiselt: „§ 41-es nõutud teadete tähtajal mitteandmise wõi puudulikkude teadete andmise eest langewad süüdlased rahatrahwi alla kunni 20.000 margani, misjuures rahakaristuse summa ei tohi ulatada üle trahwialuse isiku poole tulumaksumäära.“

K. Wirma (sd.): Mina kahjuks ei tea, missugusel alusel härra Linnamägi arwab, et kui keegi ei ole juhtumisi andnud teadaannet sisse, siis wõib temale 100 miljonit tulu määrata. Wõib määrata küll, härra Linnamägi, aga igaihel on ju seaduse järele õigus kaewata selle peale. (W. Linnamägi, krst.: Ei ole.) Jah on, härra Linnamägi, paljud on seda teinud. Ja waadake, seal see konks seisabki. Tulumaksu komisjon määrab küll minule 100 miljonit, aga teie minu käest midagi ei saa, sest et mul seda ei ole, ja mina kaeban selle peale edasi. Ja selle edasikaebamise juures saan mina ehk siiski tõeks teha seda, et minul ehk vähem tuleb tulumaksu maksta, kui mul siis oleks tulnud, kui ma ise teile oma tulu üles oleksin andnud. See see spekulatsioon ongi. Ja sellepärast oligi meie ettepanek, et see trahw wõib olla nii suur, kui palju kellelgi tulumaksu üldse tuleb maksta, selleks, et tema ei spekuleeriks mitte selle wahe peale. Nii et meie ettepanekut silmas pidades, mida meie omal ajal tegime, on kunni 100.000 margani trahw wäike, mitte suur, peaks õigusepärast veel suurem olema. Aga kui teile see määr ei meeldi, siis wõtke meie ettepanekut eeskuju ja öelge sedawiisi, et karistatakse mitte üle wastawa isiku tulumaksumäära. Muid määrasid ärge

pange, nii palju kui temale lõpuastmes tulumaksu määratakse, nii palju peab tema ka trahwiraha maksuma. Pange see määr seadusesse. (W. Linnamägi, krst.: See on järgmises paragrahwis.) Ei ole, härra Linnamägi. Meie ettepanek oli niisugune: § 41-ses nõutud teadete tähtajal mitteandmise wõi puudulikkude teadete andmise pärast langewad süüdlased karistuse alla mitte üle wastawa isiku tulumaksumäära. Kellel on suur tulumaks, sellel läheb ta siis kahekordseks, ja kellel on wäike, läheb samuti kahekordseks. Mina ei tea, miks komisjon on seda ettepanekut rewideerinud, wõib olla, et aruandja seletab seda pärast. Mina ei taha komisjoni kaalumistele wastu minna ja meie rühma ettepanekut parandusena siia sisse tuua, aga et seda määra vähendataks, nagu härra Linnamägi seda tahab, selle wastu peab waidlema.

Juhataja J. Tõnisson: Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja J. Zimmerman: Härra Wirma ettepanek oli komisjonis sotsiaaldemokraatide partei ettepanekuna arutamisel, kuid komisjonis on leitud, et siin on wõimalik ka wäiksemaid trahwisid määrata. Eksimised on ikka mitmesugused, ja sellepärast tuleks ka vähemate eksimiste korral wäiksemaid trahwisid määrata. Mikspärast ülemmääraks sadatuhat on, siis on siin põhjuseks see, et oldi arwamisel, et seaduses peab ikkagi mingisugune ülemmäär nimetatud olema. Härra Linnamägi ettepanek, et määrata ainult 20.000 trahwi, oli ka komisjonis arutusel, aga komisjonis oldi arwamises, et kui see trahw nii wäike on, siis paljudel suurtel tulumaksumaksjatel on kasulikud neid teateid mitte anda, sellepärast et maksuinspektoritel praegu niisugust maksuaparaati mitte käepärast ei ole, et nad kõik teated kätte saaksid. Maksjad wõiwad niisugusel korral vähema maksuga pääseda. On ette tulnud, et suured maksjad ei ole deklaratsiooni sisse andnud, waid lasewad enese peale 20.000 trahwi määrata.

Juhataja J. Tõnisson: Parandustena tulewad hääletamisele 2 ettepanekut: Esiteks — rkl. Linnamägi ettepanek:

„§ 41-ses nõutud teadete tähtajal mitteandmise wõi puudulikkude teadete and-

mise eest langewad süüdlased rahatrahwi alla kunni 20.000 margani, misjuures rahakaristuse summa ei tohi ülatada üle trahwialuse isiku poole tulumaksu-määra.“

Teiseks on rkl. Wirma ettepanek — § 76-da juurde lisada tähendus:

„Puudulikkude teadete andmise pä-rast ei lange süüdlane karistuse alla, kui puudulikkus üle 5.000 marga ei ulata.“

Kui nüüd härra Linnamägi ettepanek wastu wõetakse, siis langeb juba komisjoni poolt esitatud tekst ära, nii et Riigikogu liikmed peawad seda hääletamise juures arwesse wõtma.

Panen nüüd hääletamisele rkl. Lin-namägi ettepaneku. (Hääletatakse.) Poolt on 18 häält, wastu 34 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Siis tuleb hääletamisele rkl. Wirma ettepanek. (Hääletatakse.) Nähta-wa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Nüüd tuleb hääletamisele § 76 muu-datus sel kujul, nagu tema komisjoni poolt on esitatud, ühes parandusega, mis Riigikogu poolt wastu wõetud. (Hää-letatakse.) Nähtawa enamuse-ga on § 76 muudatus ühes pa-randusega wastu wõetud.

Aruandja J. Zimmerman (loeb):
§ 77 muudetakse järgmiselt:

„Kui teadaandes waleteateid on antud sihiga, et maksust kõrwale põigelda, kui tuluallikat sellesama sihiga on warjatud, siis langewad süüdlased rahakaristuse alla kunni kahekordse tulumaksu sum-mani.

Selle kõrwal peawad süüdlased ka warjatud maksu ära õiendama.“

Silmas pidades seda, et kõrgemad maksumaksjad wõiwad kõrwale põigelda, siis oleks neile ka 100.000-lise trahwi määramine wähe. Sellepärast leppis komisjon kokku, wõttes aluseks eel-nõule sotsiaaldemokraatide poolt esita-tud eelnõus selle kohta käiwa ettepa-neku.

K. Wirma (sd.): Teen ettepaneku § 77 teises reas pärast sõna „põigelda“ juurde lisada sõna „wõi“, sellega oleks teine rida: „kõrwale põigelda või kui tuluallikat...“

Juhataja **J. Tõnisson**: Lõpu-sõna on aruandjal.

Aruandja J. Zimmerman: Ühi-nen Riigikogu liikme Wirma ettepane-kuga.

Juhataja **J. Tõnisson**: Hääleta-misele tuleb § 77 muudatus rkl. Wirma parandusega. (Hääletatakse.) Nähta-wa enamusega on § 77 muu-datus parandatud kujul wastu wõetud.

Aruandja J. Zimmerman (loeb):
§ 85 muudetakse järgmiselt:

„Lootuseta maksu- ja trahwiwõlad kunni 5.000 margani ning ekslikult määratud maksud kustutatakse maha ja ülearu maksetud summad kunni 10.000 margani maksetakse tagasi ilma eelkontrollita jaoskonna tulumaksu komitee otsusel. Teiste üle 5.000 marga tõuswate maksu- ja trahwiwõlgade mahakustutamine ning üle 10.000 marga tõuswate summade ta-gasimaksmine sünnib otsekoheste mak-sude peawalitsuse poolt eelkontrolli nõu-olekul.

Tähendus. Otsekoheste maksude peawalitsus wõib mõjuwatel põhjustel maksja sellekohasel palwel maksuwõla sissenõudmist seisma panna, kunni asja otsustamiseni teises astmes.“

Endine paragrahw oli järgmine: „Riigi tulumaksu arwel ülearu sissemakstud summad maksetakse tagasi wõi kantakse maksja nõusolekul järgmise aasta maksu-arwele. Ekslikult wäljaarwatud ja lootuseta maksuwõlad kustutatakse maha otsekoheste maksude peawalitsuse poolt.“ Nii on siin ära määratud, kui suured summad wõib ära kustutada üksik asu-tus, muidu on aga põhimõte samane.

K. Wirma (sd.): Teen ettepaneku redaktsiooniliselt parandada teist lauset järgmisel kujul: „Üle 5.000 marga tõuswate lootuseta maksu- ja trahwiwõlgade...“ — nii jääks wälja sõna „teiste“ ja tuleks juurde sõna „lootuseta“, sest see sõna „teiste“ on segaw. Kuna esimeses lauses kõneldakse trahwiwõlgadest kunni 10.000 margani, teises lauses aga trahwi-wõlgadest üle 10.000, siis järelikult rää-gib ka teine lause lootuseta maksu- ja trahwiwõlgadest. Sõna „teiste“ oleks ainult segaw.

Juhataja **J. Tõnisson**: Lõpu-sõna on aruandjal.

Aruandja J. Zimmerman: Riigikogu liikme Wirma poolt tehtud paran-

duš teeb selle teise lause selgemaks, kuna siin on mõeldud just „lootuseta“ wõlad ja sellepärast ühinen ma tähendatud ettepanekuga.

Juhataja **J. Tõnisson**: Kuna aruandja ettepanekuga on ühinenud, siis panen § 85 muudatuse hääletamisele parandatud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 85 muudatus wastu wõetud.

Aruandja **J. Zimmerman** (loeb): § 91 muudetakse järgmiselt:

„Käesolewa seaduse järele sissetulnud maksust ja wiitutusrahast arwatakse iga kuu $\frac{1}{2}$ omawalitsustele. Sellest summast läheb linnadele 40%, maakondadele — 40%, alewitele ja waldadele 20%.

Üksikute omawalitsuse üksuste wahel jaotatakse need summad wastawalt elanikkude arwule.“

K. Wirma (sd.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tahan kõigepealt teie tähelepanu juhtida selle peale, et käesolewa uue paragrahwiga pannakse maksma uus kord, wõi, õigem öelda, uus jagamise kord selle kohta, kuidas omawalitsuste wahel jagatakse see tulumaksu osa, mis üldisest tulumaksust omawalitsustele antakse. Kui nüüd küsida, missugusest tulumaksust siin nüüd jutt on, kas sellest, mis 1925. a. eest hakatakse maksma, wõi käib seaduse alla ka osa sellest tulumaksust, mis 1924. a. ja eelmiste aastate eest weel wõlgu ollakse ja 1925. aastal ja järgmistel alles maksustamisele tulewad, siis näib minule, et siin suured segadused on wõimalikud seaduse seletamises, eriti kui weel waadata käesolewa seaduse teist lõiget. Lugu on nõnda, et mitte kõik ei maksa oma tulumaksu õigel ajal ära, seal on wastulauseid, edasikaebtusi ja isegi wiitutusrahast näeb paragrahw ette. Kui meie waatame järgmist lõiget, mis räägib seaduse maksmahakkamisest, siis leiame sealt järgmist, et § 91 astub jõusse muudatuste wäljakuulutamise päewast arwates. Ütleme, et kuulutatakse wälja 15. detsembril, kuidas saadakse siis seda teada, kui palju on tulused sisse tulnud enne 15. detsembrit ja kui palju on tulused sisse tulnud pärast 15. detsembrit. See on suur arwepidamine, sest tulumaksu maksetakse üle riigi kõigis Eesti pankades ja ka teistes pankades ja kui tahetakse erilist arwestamist korraldada, siis on siin mitmesuguste segaduste tekkimine wõi-

malik. Pealegi on siin arusaadaw, et need pooled, kes käesolewa paragrahw tagajärjel teistsugust jaotust on sunnitud, nii öelda, kannatama, wõi selle tagajärjede all kannatama, need on asjast huwitatud pooled ja need hakkawad oma huwisi nõudma ja siis tuleb terve kett wõi rida wastulauseid ja waidlusi, mis sugugi tarwilikud ei ole. Sellepärast arwan mina, et § 91 peaks selgesti ära öeldud olema, missugusest tulumaksust jutt on, peaksid teatud tulumaksu ajajärgud ära tähendatud olema. Tulumaksud käiwad aastate wiisi, näiteks 1924. aastal maksetakse tulumaksu sel alusel, kuipalju keegi 1923. aastal tulu on saanud ja 1925. aastal maksetakse sel alusel, kuipalju 1924. aastal keegi tulu on saanud. Tulumaksu aasta piir on kõigeloolumilikum piir. Ma aga ei julge praegu siit kõnetoolilt parandus-ettepanekut tegema hakata, sest kardan, et ka mina wõin eksida ja sellepärast pean tarwilikuks, et käesolew paragrahw komisjoni antaks, samuti ka järgmine lõige, milles seaduse maksmahakkamise tähtaeg ära on määratud.

Teine tehniliselt segaw küsimus paisab mulle tekkiwat sellega, et üksikute omawalitsuste üksuste wahel jaotatakse need summad wastawalt elanikkude arwule. Mis tähendab elanikkude arw, kas wõetakse elanikkude arw, kas wõetakse politseiandmete järele, wõi wõetakse rahwalugemise andmete järele, wõi kuidas; ka wiimases on oma wahed. Teatawasti omawalitsuste üksustes on rahwaarw liikuw. Wõtke näiteks Tallinna linn, kuidas teie saate elanikkude arwu niisuguse, et teised, kes sellest asjast huwitatud, mitte sellele wastu waidlema ei hakka. Teatawasti on wõimalik kindlamaid andmeid, kindlamat arwu saada. Näiteks on meil rahwalugemise andmed olemas. Seal on ära näidatud, kuipalju rahwalugemise ajal oli inimesi wastawas piirkonnas. Wõetagu need ametlikud arwud, mis rahwalugemise kohta on wälja antud ja öeldagu kindlasti, mis elanikkude arwu all mõeldakse, sest muidu on wastuwaidlemised ja arusaamatused wõimalikud, on wõimalik, et isegi niisugused arusaamatused ette tulewad, mida wiimaks tuleb seadusandlikul teel ja seadusandlikus korras lahendada.

Need on, nii öelda, kaks tehnilist wiga selle paragrahw juures ja ühtlasi ka

teise osa juures selles seaduses, mida tingimata oleks tarwis kõrvaldada.

Peale selle tahaksin mina selle jaotuse juures peatada. Mina luban enesel arwamisel olla, et minule ei tarwitse mitte etteheiteid teha, et mina omawalitsuste wahekorda ei tunne. Minul on au, wõi kohus, olla juba mitmendat puhku Tallinna linnawolinik, aga mina olen juba ka teist walimisaega Wiru maakonnakokku liige ja minul on küllalt teada need pahad ja head küljed, mis wastawate omawalitsuste juures nähtawale tulewad. Ma ei tahaks mitte selle küsimuse juurde tulla üksiku omawalitsuse huwide seisukohalt. Kui meie käesolewas seaduses ette wõtame tulude jaotamise, siis peaks kõigepealt nendel Riigikogu liigetel, kes asja peale ühest wõi teisest seisukohast waatawad, selge olema, mis selle otsusega tehakse. Peab selgesti näha olema, missugused wahed tekiwad üksikutes omawalitsuse üksustes selle otsuse tagajärjel, kui meie käesolewa paragrahwi muudaksime niisuguseks, nagu ta praegu on esitatud, selle asemel nagu ta enne oli, wõi õigem, nagu see paragrahw praegu maksab. Minu arwates oleks õiguse järele pidanud rahaasjanduse komisjon need üksikud andmed esiteks omale muretsema ja teiseks oleks pidanud tema ka seletuskirjas kõigile Riigikogu liigetele need tagajärjed kätte saatma. Seletuskiri on aga nii lühike, et seal neid põhjendusi ei näe. Aga pealegi on rahaasjanduse komisjon, nagu mina olen kuulnud, päris juhuslikult tagasi lükanud selle ettepaneku, mis alamkommissjon teatud andmete põhjal rahaasjanduse komisjoni wiis. Nii et kui meie, Riigikogu liikmed, selle küsimuse juurde asume, siis selle küsimuse mõtiweerimiseks igasugused andmed puuduwad. Minule ei ole mitte selge, mikspärast komisjon on niisuguse jaotuse Riigikogule esitanud. Mina katsusin selle asjaga ennast tutvustada, muretsein omale mõned andmed, ja ma arwan, et ka Riigikogu liigetel oleks tarwis neid kuulda. Ma wõtsin andmed 1923. aasta tulumaksu kohta, mis praegumaks wa seaduse alusel jaotatud on ja mis otsekoheste maksude peawalitsuse kaudu, samuti ka wastawate omawalitsuse asutuste kaudu oli wõimalik koguda. 1923. aastal oli kogusumma tulumaksust 359 miljonit ümmarguselt. Jaotamise järele langes linnade peale 77 miljonit marka. Tallinn

sai sellest 59 miljonit, Tartu 6,6 miljonit, Narwa 1,6 miljonit, Pärnu 3,4 miljonit, Walk 800.000, Wiljandi 1,3 miljonit, Rakwere 1,5 miljonit ja teised alla miljoni — Wõru 700 tuhat, Haapsalu 200 tuhat, Kuressaare 280 tuhat, Paide 570 tuhat, Petseri 223 tuhat, Baltiski 91 tuhat.

Kui nüüd wõtta sedasama 1923. a. tulumaksu kogusummat jagamisele uue eelnõu alusel, siis tuleb 359 miljonist $\frac{1}{2}$, see on, 119 miljonit, arwates maakondadele 40%, linnadele 40% ja waldadele 20%, jagada järgmiselt: linnadele 47,9 miljonit, maakondadele 47,9 miljonit, waldadele 23,9 miljonit. Tähendab, linnad saaksid 30 miljonit vähem ja paistawad suurenema maakondade ja waldade tulud. Kui meie aga arwesse wõtame seda, et käesolewa seaduse paragrahwide 21 ja 22 muudatuste tagajärjel tulumaksu üldsumma väheneb 30% wõrra, siis tuleb linnade peale ainult 34 miljonit ja maakondade ja waldade tulu kokku ei tõuse sugugi. Kui meie edasi need 34 miljonit, mis linnadele langeb, jagame selle arwestuse järele, nagu käesolew seadus ette paneb, siis saame järgmised arwud: Tallinna linn saaks 16 miljonit, Tartu linn 6,7 miljonit, Narwa 3,3 miljonit, Pärnu 2,4 miljonit, Walga 1,2 miljonit, Wiljandi 1,3 miljonit, Rakwere 1 miljon jne. Kui meie nüüd paneme need arwud wõrdluseks kõrwale wana jagamise järele saadud arwudele, siis näeme, et Tallinna osa oli 59 miljonit, nüüd 16 miljonit, järelikult 43 miljonit vähem. Tartul oli 6,6 miljonit, uue jaotuse järele 6,7, tähendab Tartu saab 100.000 juurde; Narwa sai 1,6 miljonit, uue jaotuse järele saaks 3,3 wõi kaks korda nii palju kui 1923. a. sai. Pärnu sai 3,4 miljonit, hakkaks saama 2,4 wõi 1 miljon vähem; Walga saaks 800.000 asemele 1.200.000; Wiljandi enne ja pärast 1,3 miljonit; Rakwere sai 1,5 miljonit, saaks 1 miljon wõi 500.000 vähem jne. Teistel on wäikesed wahed, mõned saawad rohkem, mõned vähem. Kui nüüd teie waatate seda jaotust, kuidas see linnade wahel on jagunenud, siis peate ütleva, et selle uue otsusega Tallinna linna sissetulekuid 43 miljoni wõrra vähendatud on. (O. Köster, as.: Tallinn on maa arwelanud küll!) Waadake, härra Köster, kui Teie end lähemalt hakkaksite tutvustama omawalitsustega üldse, nii kui Teie mõne omawalitsuse juures ennast olete käinud tutvustamas, siis wõiksite

Teie teist juttu rääkida. Lugu on niisugune, et mina ei lähe kuidagi moodi sellest seisukohast välja, et Tallinna linn oma 43 miljonit peab kätte saama ja teiste suhtes mingi kas wõi ilm katki. Niisugust seisukohta ei wõi minul olla. Minul on teada väga hästi, et kõik maakonnad ja wallad oma eelarwe puudujääkidega wõitlewad. Selle juures tahaksin teada, kas see siis Eesti riigi asja parandab, kui teie teete kõik kassid halliks; kui teie wõtate 10% Tallinna linna eelarwest ära, aga kellelegi midagi juurde ei anna, kas see üldiselt asja parandab? Aga jääme Tallinna linna eelarwe juurde ja küsime, missugune osa sealst siis ära peab jääma? (A. Tupits, põl.: Kolmekordne uulitsaprügitamine.) Noh, ma ei tea, kuidas selle uulitsaprügitamisega on. Aga ma olin alles hiljuti Wiljandis ja puutusin seal Wiljandi mees- tega kokku, kes kõnelesid, et Wiljandi linna uue piiri puhul karjuwad linnamehed „karauul“. Mikspärast? Sellepärast, et nii palju on tulnud neile uue piirijaotusega teid linna piirkonda juurde, et nemad neid korraldada ei jaksa. (Wahelhüüded põllumeeste rühmast.) Teil, härra Soots, on õigus, Teie soovitasite Walga linna piiride kitsendamist, ma saan aru, et ka Teie neid hädasid ette nägite. Aga kohalikud linnamehed ei osanud seda ette näha, et linna juures teiosa kõigerohkem katki läheb. Seda teed mööda sõidab igaüks, aga wallamees tahab ainult oma wärawa ees teeparandusi teha, kauge- malt ta enam ei taha parandada, aga linna sõidab igaüks. Kui nüüd härra Köster ütleb, et Tallinna linn, nagu kõik linnad, on maakondade arwel küllalt elanud, siis tuleb arwesse wõtta linnameeste häda, nagu see Wiljandi meestel on ja seda mitte unustada, et tee läheb linna ligidalt rohkem katki kui mujalt. (Segane wahelhüüe.) Noh, see ei ole mitte nii, et ei ole teid parandatud. On parandatud, härra Laarman ütles, et isegi kolm korda olla parandatud. (M. Laarman, põl. Ei öelnud küll, mina ütlesin, et prügitatakse kolm korda aastas.) Mina arwan, et kui kõiki teid nii hästi parandataks, nagu Tallinnas, siis oleksid nemad täiesti siledad ja kõwad. (A. Tupits, põl.: Weneru parandatakse igal kuul!) Seal tehakse trammiteid. (A. Tupits, põl.: Aga ikka porine.) Järe-

likult, kui teie wõtate 43 miljonit wähe- maks, kas teie siis arwate, et tee kõwe- maks läheb? Ei lähe, waid pori läheb sügawamaks. Nii lihtsalt ei tule sellest midagi välja. Seda teede asjus, aga wõtame koolide küsimuse. Mul on siin and- med olemas ja nende järele on näha, et Tallinna koolides on kunni 20% õpilasi väljaspoolt. Siin wõib ju öelda, et mis see teile korda läheb, kus kohal õpilased koolis käiwad. Mina aga arwan, et näi- teks Amblasse wõi Wäike-Maarjasse on keskkooli asutamine palju kallim, kui kuskile keskk kohta, näiteks Tallinna. Mina arwan, et meie koolide jaotamine ei pea sündima juhuslikult, nagu see siia maani on sündinud. Mina arwan, et keskkoolid, kui nad linnades asuksid, tuleksid palju paremad ja nende peale minewad kulud oleksid vähemad. Sellepärast, kui keegi peaks ettepanekuga esinema, et maa- lapsi tuleks linnakoolidest välja tõrjuda, siis oleksin mina selle wastu. Meil peaks koolide suhtes praktilisemalt talitama, kui seda praegu tehakse. Aga mida see soow tõendab? Tõendab seda, et linna- del on niisuguseid ülesandeid, mis puht- riiklikud ülesanded. Ma wõiksin veel hoolekandeval näiteid tuua. Minul ei ole kahjuks nende waldade nimed teada, kuid vähemalt Tallinna hoolekandeval kõneldakse niisuguseid asju, et wallad ei saa oma waeseid ülewal pidada, ja sel- leks, et neid linna hooldamisele wõi haigemajadesse tuua, tarwitatakse kawa- lat abinõu. Nad tuuakse linna, lastakse kuskil korteris tarwilik aeg olla, et nad siis juba linna hooldamisele kuuluksid ja paigutatakse niisuguse kawala wõttega linna haige- wõi waestemajasse. (H. Bauer, krst.: Pooled linna waeste- ja haigemajades on maalt!) Mul ei ole küll täpseid and- meid olemas, kuid ma tean, et sarnaselt on väga palju talitatud. Kui see nii on, et linnad üldise korra puudumise taga- järjel on siiski sunnitud ja kohustatud, ma kriipsutan alla kohustatud, neid asu- tusi korda seadma ja korras pidama, siis küsiksin mina, millest nemad peawad saama sissetulekut kulude katmiseks, kui üldse seda tarwidust on tunnistanud? Mina ei usu, et ka haigemajasid wõiks üksikutesse waldadesse asutada, arwan, keskkohadesse on neid parem paigu- tada, ja need kohad on linnad. (J. Te-

mant, põl.: Imegu aga linn kõik maa välja!)

Juhataja J. Tõnisson: Palun kohtadel läbirääkimisi vähendada.

K. Wirma (sd.): Härra Kalbus küsib, kuipalju on tulumaksu saadud? Mul ei ole andmeid Tallinna kohta, kuid ma wõiksin järgmist ette kanda: 1923. a. on tulumaksu saadud linnadest 64% wõi 231 miljonit, alewitest 2,3% wõi 8 miljonit ja waldadest 33,7% wõi 119 miljonit.

Ma pean ütleva, et kui tahetakse omawalitsuste sissetulekut reguleerida, siis peaks seda tegema nii, et sealjuures mõni asutus segi ei lähe.

Kui meie wõtame näiteks Tallinna linna eelarwe 1924. aasta kohta, siis näeme üht suurt summat, mis riigi kaudu niikui-nii linnale antakse, nimelt antakse Tallinna linnale hariduse peale ligi 60 miljonit. Kogusummas on Tallinna linna kulud hariduse peale 1924. aastal 134 miljonit. 64 miljonit on see summa, mida linn ise hariduskuludest peab katma, kuna muist õppemaksuna saadakse.

Mul on käepärast Wiru maakonna 1923. aasta eelarwe. Siit näeme, et terve aasta läbikäik kulude osas tegi välja 38 miljonit ja haridusrubriik tõendab, et 22 miljonit on siin välja antud. Järelikult on üle poole kogusummas hariduse peale ära tarwitatud. Mina olen lehitsenud ka teiste maakondade ja waldade eelarweid, kus ka hariduskulud silmapaistwat osa etendawad. Nagu ütlesin, on Tallinnas hariduskulud 1924. aastal 134 miljonit, see on ümmarguselt $\frac{1}{2}$ linna korraldistest kuludest, mis kogusummas on 371 miljonit. (M. Laarman, põl.: Kuid oleks huwitaw teada, kuipalju tuleb inimese peale maal ja linnas.) Waadake, niimoodi arwata ei wõi, sest ei ole teada, kui palju maalapsi linnas õpib. Ma ei tea, härra Laarman, kas Teie hääletasite, aga mina hääletasin selle poolt, et lapsed peawad koolis käima. Wõib olla, Teie ajate nüüd minu peale selle süü, et mina olen selle seaduse andja. Aga waadake, niisugune süüdistus enam ei loe midagi, waid nüüd peame sellest kõnelema, et omawalitsuste asutused peawad koolid ülewal pidama, see on seadusega nende peale pandud, otsi raha välja kust tahes. (M. Laarman, põl.: See on wäga õige, aga kui Teie üt-

leksite...) Mina ütlesin ju, et mina selle poolt hääletasin, aga ma ei tea, kas ka Teie hääletasite. Kui Teie seda tegite, siis on ju asi korras.

Juhataja J. Tõnisson: Palun niisuguseid isiklikka informatsioone teisel teel toimetada.

K. Wirma (sd.): Waadake, kui nüüd need kohustused omawalitsuste peale on pandud — ja meie leiame weel terwe rea teisi sunduslikka kohustusi, mis täitna peab — siis peab selleks tulusid leitama ja meie oleme sellest mitmel korral kõnelenud ja eriti toonitas wiimane omawalitsuste kongress wõi nõupidamine seda, et peab wõimaluse leidma, et eriti need kohustused, mis sunduslikult omawalitsustele peale on pandud, oleksid täidetawad. Järelikult peaks nüüd katse olema käesolewa paragrahwi parandamisega sinna poole sihtida, et omawalitsuste kitsik seisukord paraneks. Aga teie näete, et komisjoni poolt esitatud paragrahw asja ei paranda, waid asja weel halwendab. Mina küll ei tea, kuidas Tallinna linn seda 40 miljonilist puudujääki katta saab. (M. Juhkam, tõer.: Tulumaks tuleks terwelt omawalitsustele anda.) Waadake, härra Juhkam, kui meie oleme jõudnud tulumaksu-seaduse laastamiseni, ma julgen öelda selle laastamiseni sellepärast, et meil igakord, kui Riigikogus tulumaksu-seaduse parandamisele minnakse, siis tehakse seadus lahjemaks... (W. Linnamägi, krst.: Õieti öeldud! — M. Laarman, põl.: Tallinna suhtes.) ...ei mitte Tallinna suhtes, waid kõik maamehed jääwad seekord üsna wabaks tulumaksust. (W. Linnamägi, krst.: Aga saawad weel linna käest maksusid.) Nagu minu parteiseltsiline rkl. Martna mitmel korral toonitanud on, et meil otsekohest maksudest ei hoolita, nõnda on ka praegusel seadusel jälle punane kriips peal. Ja waadake, seda nimetan mina tulumaksu laastamiseks. Kui nüüd on nii kaugele mindud ja juletakse riigikassa tulusid vähendada, siis tehtagu seda juba õieti. Minu meelest on selleks kaks teed olemas. Kas andke maakondadele ja waldadele nende osa kätte ja linnadele nende endine summa, wõi wõtke riigi kanda õpetajate palgamäär terwelt. Esimesel

juhtumisel tuleks omawalitsustele mitte $\frac{1}{2}$ tulumaksu üldsummast anda, waid $\frac{3}{4}$ wõi 150 miljonit. Nii saaks igaüks oma osa kätte. Aga kõigeõigem oleks teine tee, kui Riigikogu julgeks asja juurde minna hoopis teisest otsast ja anda selle asemel, et tulumaksu-seaduses keerulist jaotust läbi wiia, uus seadus, millega hariduskulud omawalitsuste pealt riigikassa kanda wõetakse. (M. Juhkam, tõer.: Ehk tulumaks jääks terwelt omawalitsustele.) Sellega oleks omawalitsuste maksukoormatus vähendatud. (A. Jürman, põl.: Lööme käed kokku.) Ilus, härra Jürman, mina olen juba lõpule jõudnud ja teen ettepaneku käesolew paragrahw komisjoni tagasi anda ja härra Jürman toetab mind komisjonis. (Wahelhüüe: Aga miks Teie parandust ei tee?) Waadake, mina juba ütlesin, et tehniliste paranduste ettepanekutega ei julge tulla nende kahe küsimuse asjus, mis mina waremalt ette tõi, nimelt, et seaduseelnõus selgesti peab öeldud olema, mis tähendab „elanikkudearwu järele ja-gamine“. See peab olema seaduses selgesti öeldud. (A. Jürman, põl.: Rahwalugemine alles wast oli!) Hea küll, härra Jürman, siis öelge, et rahwalugemise andmete järele, siis on asi kohe selge, aga ütlemata ei tohi seda jätta. Samuti tuleb seda selgesti ära öelda, et muudetud arwestus hakkab maksma alles teatud tulumaksu aastast peale, siis ei tule segadusi. Seda peab tehtama, ja sellepärast on tarwilik seda paragrahwi komisjoni tagasi anda. Aga mina soowitaksin siiski, et komisjon ka seda uuesti kaalumisele wõtaks, mida alamkomisjon esitas ja ka neid kalku-latsioonid, mida mina käsitasin. Küsimust tuleks riiklikust seisukohast käsitada ja mitte niisugusele pinnale asetada, et tulewad ühe käest miljonid ära wõtta ja teiste kätte tilgutada üksikute tibadena. Ka ei tohi omawalitsustele antawat üldsummat vähendada. Niisuguses korras ei tohi asja lahendada, lahendamiseks on aga mitu teed. Härra Juhkam arwas, et tulumaks tuleb kõik omawalitsustele anda, kuid ka siin tuleb kalkuleerida ja kaaluda, kuidas asja läbi wiia. Kõiki neid ettepanekuid ei saa otsekohe Riigikogu kõnetoolil teha. Igatahes tuleks komisjonil otsustada, kuidas neid jaotusi teostada ja siis seda Riigikogule ette panna.

Juhataja **J. Tõnisson**: Ettepanek on tehtud koosolek lõpetada. (L. Johanson, sd.: Palun sõna selle ettepaneku kohta.) Sõna on ettepaneku kohta rkl. Johanson'il.

L. Johanson (sd.): Mina waidlen selle ettepaneku wastu. Päewakorras on weel peale tulumaksu muudatuste seaduse 11 seadust, mis kõik wäga rutulised, ja eelarwe wõib tulla juba nädala wõi poolteise pärast. Kui meie liiga lühikesed koosolekud teeme, siis ei suuda meie kõiki asju lõpetada, mis tarwis. Et siin koosoleku küsimus üles wõetud, siis panen ette ka järgmine koosolek kindlaks määrata ja nimelt, et neljapäewal oleks kaks koosolekut, hommikul kell 10 arupärimiste koosolek ja õhtul teine koosolek, kus wõiks teisi päewakorra-punkte arutada. (K. Kornel, rhw.: Komisjonid ei saa töötada.) Komisjoni töö ei ole praegu nii tähtis, kui need 11 punkti.

Juhataja **J. Tõnisson**: Hääletamisele tuleb rkl. Johanson'i ettepanek pidada neljapäewal 2 koosolekut, kell 10 hommikul arupärimisk koosolek ja teine õhtul kell 5. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 21 häält — wastu 26 — seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Juhkam'i ettepanek, käesolew koosolek lõpetada. Ettepaneku kohta on sõna rkl. Zimmermann'il.

J. Zimmerman (tõer.): Tulumaksu muudatuse seadus on kiire sellepärast, et walitsusel peab aega olema tarwilikka etewalmistusi teha uue maksuaasta jaoks, on tarwilikud blanketid trükkida jne. Et kahe wiimase paragrahwi juures puudused nähtawale tulnud, ja ainult üks kõneleja end üles andnud, siis paluksin käesolewat koosolekut weel mitte lõpetada. (E. Weberman, rhsw.: Kus Teie teate, kui palju kõnelejaid weel tuleb?) Selle ühe kõneleja wõiks ära kuulata, ja kui need paragrahwid täna komisjoni antaks, siis oleks wõimalik seda seadust uuesti reedesel koosolekul arutamisele wõtta. Kui aga koosolek praegu lõpetatakse ja paragrahwid komisjoni antaks wast reedel, siis jääb käesolewa seaduse arutamine

tulewasse nädalasse. Kõike seda arwesse wõttes, paluksin koosolekut weel mitte lõpetada.

Juhataja **J. Tõnisson**: Ettepanek on tehtud koosolek lõpetada. (Hää-

letatakse.) Ettepaneku poolt on 31 häält, vastu 24 — seega on ettepanek vastu wõetud.

Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 9.10 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **J. Tõnisson**.

Sekretäär **T. Kalbus**.

Abisekretäär **J. Wain**.